
VE
RI
TAS

Paul J. White

D[illegible] – 1851 – [illegible]

ANTONII BENIVENII DE ABDITIS NONNVLLIS AC MIRANDIS MORBORVM ET SANATIONVM CAVSIS.

HIERONYMVS BENIVENIVS IOHANNI ROSATO MEDICO ET PHILOSOPHO .S.

CVM POST Insperatã amantissimi fratris mortez, qua, propterea q quicquid in me fugiẽtis uitæ ex tam multis miseriis ac langoribus supererat, uno illo niteretur, nihil mihi in terris potuit accidere grauius, eius per q̃ sane honestam & omni doctrinarum genere locupletem bibliothecam euoluerem, incidi in pleraq; eius ingenii monumẽta: quæ ille, ut erat uir doctrina & ætate prouectior, ac propterea multarum rerum usu & experientia pollens, cudebat quotidie. Lectitanti igit̃ ea mihi, ac sæpius ob memoriã illius reuoluenti obtulit se se interea libellus quidam, in quo uir sũmo & studio & diligentia præditus, q̃cunq; trigesimum supra secundum iam annum medenti illi admiratione digna occurrerant, & ex quorum cognitu usus aliqs posset existere, studiosissime prout quæq; acciderant scriptitabat. Delectatus sũ, fateor nouitate ipsa rerum & uarietate lectionis: Measq; partis esse duxi, ea q̃libet impolita, et quæ tumultuaria quadam, ut uidebant̃, festinatione ex tempore potius effusa, q̃ a cu

ra diligentius exarata / iterum autor relec / turus esset / utcunq; colligere: & in publicũ dare. Ne siqua in his utilitas / Posteris inui deretur: & una cum autore periret. Naꝫ cæ tera / quæ de reliquis medicinæ partib9 pau lo accuratius scribebat / non mihi uisa sunt ita maturuisse / quæ in publicum ueniant. Sed ne hæc quideꝫ quæ de pluribus mutilis alioquin ac uarie interlitis uix eruerĩ potue rim / sine te / hoc est / sine cuiuspiam excel lentis ingenii & doctrinæ uiri consilio & au toritate publicare ausim. Ne mihi indies ex probrent temeritatem meã: qui fratris mei uiri alioquin eruditissimi informem aborti uum pro maturo & undequaq; consumato fœtu tollẽs in patris dedecus & ignominiã prodere festinaueriꝫ. Feci igitur quod meuꝫ erat: quod fraternus postulabat amor / qđ publica suadebat utilitas. Verum nisi ad hoc nostrum officium accedat cura & diligẽ tia tua / quibus & errata mea / siqua forte in his colligendis retractandisq; admiseriꝫ / se dulo dispungas / & fratris festinatam celeri tatem sicubi opus fuerit / tempestiue matu res / feci nihil. Vale.

Iohannes Rosatus Medic9 et Philosophus, Hieronymo Beniuenio . S .

I Egi amantissimi fratris tui libelluз de abditis non nullis ac mirandis morborum & sanationum causis, opus uariuз, elegans, eruditųз, &, ut uno me uerbo expediam, dignum tanto uiro. Magnum profecto detrimentũ, magna, ut mihi uidetur, iniuria fieret, cuз præsentis, tum futuri sæculi hominibus: si tantæ utilitatis & eruditionis liber illis inuideretur. Ego quantum ad me attinet, officio functus sum. Reliquum est ut nunc tandeз per te liber ipse prodeat in publicuз: Ne, si domi contineatur diutius, magni criminis re9 fias. Vale.

ANTONII BENIVENII FLOREN/TINI MEDICI ET PHILOSOPHI DE ABDITIS NON NVLLIS AC MIRANDIS MORBORVM ET SA/NATIONVM CAVSIS.

De morbo quem uulgo Gallicuꝫ uo/cant. Caput. Primum.

n OVVM MORBI GENVS/ Anno Salutis nonageſimo ſex/to ſupra mille ꝗngentos a Chri ſtiana ſalute non ſolum Italiaꝫ/ ſed fere totam Europã irrepſit. Hoc ab Hiſpania incipiens / per Italiam ip ſam primum/ tum Galliam cæterasq; Euro pæ prouincias late diffuſuꝫ mortales q̃ plu rimos occupauit. Incipiebant enim puſtu læ genere diuerſæ in genitalibus membris / licet interduꝫ ſed rarenter in capite: & inde per totum corpus diffũdebant̃. Aliis qdeꝫ plane minimeq; extantes: ſed ſcabræ tamẽ in ſuperficie / & colore ſubalbidæ: a quib9 ſquamæ reſoluebantur / & caro ſub his cor roſa apparebat. Aliis uaris ſimiles figura rotundæ: & ab his item ſquamis leuiorib9 reſolutis prominebat caro rubicundior:

ex qua uirulentia fetens & grauioris odoris profluebat. Non nulli uero latioribus corripiebantur pustulis, sed quæ supra cutem non intumescerent, crassiores squamas habentes: ex quibus etiam uirulentia copiosior emanabat: & amotis squamis caro apparebat obscurior ac subliuens: quæ inulcerata roderetur. Quartum genus erat: quod subalbidis squamis amotis cicatrici simile remaneret: a quo profluens interdũ sanguis difficultatem sanationis ostenderet, & similitudine siccam scabiem repræsentaret, cæteris omnino deterius: & licet minus eroderet, serpendo tamen uariis & intentatis insidebat locis. Hoc autẽ morbi genus plebem plurimum seruosq; afficiebat: Ex nobilioribus uero paucos. Subsequebantur huiuscemodi pustulas: licet etiam interdum præcederent articulorum dolores: qui non minori cruciatu torquerent ac senescentibus iam pustulis plurimum inualescerent. Quod si medicamentis compingentibus intrinsecum quis conaretur extrudere humorem, continuo exortæ pustulæ in gula & ore ægrotos male habebant: Ex quo etiam non nulli ob incuriam medentis mortem obibant, aut, quod proximum est, erosis faucibus difficillime sanabantur. Has autem nos impetignis

esse genera / quas Græci lichenas uocant / iudicauimus. Quem etiam morbum Plini9/ ꝙ ex accepto osculo mentũ uenaretur / mẽtagram appellauit. Huius uero & Celsus quattuor species esse dixit: rubricam. s. et nigram: Tum & quæ serpendo procedit: et quæ item bullulas uaris similes habet: Materiam autem harum pustularum diuersaꝫ quidem sicuti & diuersa sunt genera iudicamus. Interdum enim acuta humiditas sanguini mixta & erodens dominatur. Interdum crassior tenuiori parte absumpta & ad atram bilem uersa. Non nunꝗ etiaꝫ atra ipsa insurgit bilis: quæ ab acutiori humiditate non absoluitur: & cutem perforans carnem erodit. Pari quoqꝫ modo exusti humores ad naturaꝫ atræ bilis inclinãtes efficiũt: Qui si densioribus occurrãt membris/quæ perforare nequeant / Figuntur ibidem / & dolores excitant uehementiores: donec resoluantur / aut tandem erumpant in pustulas: Quæ & si alioquin fœdæ & ad sanescendum difficiles / sine ullo tamen dolore/ ut atræ bilis natura est / infectos premunt. Ex quo fit / ut qui eiusmodi afficiuntur pustulis / imperitis se se medicis non unquam curandos tradant. Quibus ægritudinis huius causas penitus ignorantibus dum inter

mali initia compingentibus unctionibus il lis mederi festinant, sæpe eos aut in morte᷈ aut saltem in deteriorem, uel etiam penitꝰ in insanabilem compellant morbum. Na᷈ cum huic malo causæ insint difficiliores, & quæ uix remoueri queant, ut non sine magno labore, ita nec sine diuturnioris tē poris spatio sanescere potest. Quare qui ex his festinam sanitatem quærunt, mortem plurimum, ut iam dictum est, aut saltem diuturniorem morbum nanciscuntur. Si quis igitur huiuscemodi malo uexatus si bi ipsi citra omne discrimen consulere, ac certam salutem acquirere cupit, his utatur medicamentis atq; consiliis: quæ a nobis in fra ponentur. Afferunt peritissimi medici si huiuscemodi morbus toto diffundatur corpore, iisdem medicamentis curatione᷈ suscipere, quibus & lepra curatur. Quare cum iudicaueris sanguinem his misceri hu moribus, deduciq; eos cu᷈ sanguine posse, optimum præsidium erit sanguinem illico de uena media, quam nigram Medici uo cant, mittere. Contra uero si ineptos, & qui cu᷈ sanguine minime fluere possint exi stimaueris, æquare eos ac deducere medica mento debes. Non inutile tamen erit hiru dinem, qua᷈ sanguisugam uocant, aut cu

curbitulas ea parte affigere qua æger magis urgetur. Præsidii indigentiam indicant, habitus corporis, rubor in loco, tumor uenarum, & si pustulæ sanguinolentæ sint. Postea uero ad ea medicamenta confugiendum: quæ materiæ partem deponant: Quod certe fœlicius fiet, si aluum duxeris eo medicamento, quod habet Myrobalanorum omnium partes duas: Radicis barbari partem unam: Agarici Polypodii singulorum partem mediaꝫ: Succi fumiterræ, senæ & uuæ passæ singulorum partem quartam. Quæ tudicula attrita bulliãt in aquæ libris sex, donec quarta defecerit pars. Tuꝫ decolata comprimantur: & additis mellis libra, scamoneæ unciola, & siliquæ egiptiacæ unciis duabus paruo igne in unam redigantur compositionem. De qua deuoret æger unciolam mediam. Demum aggredi debemus potiones materiam æquantes: ut ex fumo terræ, endiuia, aceto, saccaro, limonum citriqꝫ acido succo. Aut eam, quæ habet Myrobalanos omnes, fumũm terræ, endiuiam, buglossam, melissam, boraginem, uiolas, absinthium, thamerindum, epithamum, & rhosam. Quibus additis succo fumiterræ atqꝫ saccaro bulliant, et ad potionis formam redigantur. Materia tandem æquata deducatur aluus medicamen

to potentiori : quod deponat humorem / que3 excernere uolueris : ſicuti ſena / polipo dio / albo ueratro / lapide ſtellato / ſcāmo nio / compoſitione filii Amech / Inda & aliis multis / quæ doctores extol lunt : Dūmodo non obliuiſcaris nutrire ea in lactis aqua : quæ ſiue in potione ſiue bucella accipies / optimum & excellens auxilium inuenies. Verum quia humor non una tantu3 uacua tione ſecernitur / iteranda ſæpius hæc erūt. Vltimo loco ea ſunt aggrediēda præſidia : quæ extrinſecus adiuncta etiā conferre poſ ſint : ut ĩ craſſiori & glutinoſa materia / quæ incidant : in tenuiori / quæ reſoluant : in me / dia quæ utrāq3 operatione3 concilient. Mol lire interdum & dolores remittere oportu / nis præſidiis conuenit. Hoc autem malū tollit acida pars citri / gummi arabicum / gummi nucis plurimæ / ſtorax liquens / & ſi napis / ſi aceto liniantur. Saliua quoq3 ho minis ieiuni / preſertim quæ dentibus inhæ reſcit / præſentaneum remedium eſt. Aqua ſulphurea / aqua ſalita & maris ſpuma / ſuc cus pſilii / oleum ex frumento & ex uiolis. ſtorax & pix armoniacus / elleboru3 / gum mi rutæ / litargiriu3 / tutia / reſina pini ſpu ma argenti & cæruſſa. Serapion aūt nitri partes duodecim ſulphuris partes xiiii. ex

cipiebat resina copiosa / eaq; utebatur. Alii minio sinopio cæram & oleum ex rhosa addunt & eo inungunt. Non nulli uero resinam, Terebentinam, Argentum uiuum, masticem, litargirium, cerussam, thymiamaq; excipiunt, myrtino oleo atq; larido: & eo inungentes sudare ægros cogunt. Nec postremo desunt qui fateant̄ se ex solo potu medicamenti, quod habet laccam lotã, aloen ac myrti coctionẽ, ex eiusmodi ægritudine sanos euasisse.

Vermis uomitu proiectus. .II.

i Ohannes quidam faber lignarius annum agens quadragesimũ, cum a cordis dolore fere perpetuo duobus iam annis grauiter urgeretur, ac propterea q̄ eo sæpi9 in mortis discrimen adductus fuerat, peritissimos quosq; nostri sæculi medicos sed frustra consuluisset, tandem ad nos uenit oratum, ut si quo modo possem tanto malo succurrerem. Mouit me fateor cum res ipsa, quæ satis per se miranda uidebatur: Tum uel maxime uiri lachrymæ ac nimiũ miserabilis obsecratio. Cœpi itaq; mecũ cogitare an id forte ex malo habitu uẽtriculi: seu cordis, siue ille calidus frigid9 ue esset, aut sicc9, simplex aut mixt9. Sed hoꝝ null9

certis inditiis ostendebatur. Cordis enim natura nobilis præstansq; tãto tempore huiuscemodi iniuriam non tolerasset. Cũ nullũ ægritudinis genus imprimi in corde possit, quin hominez ad festinam mortẽ deducat: Opinanti igit̃ mihi malignam aliquaz et noxiam materiam in uẽtriculo detineri: quæ, q᷑ uicin⁹ loc⁹ sit cordi, ad eius ceruicẽ ascendens hominem afflictaret, Visum est eam quoquo modo propellere. Quarẹ medicamento uomitionem fieri iubeo. Eo & si corrupta ac putrens materia expellit̃, nõ tamen dolor remittitur. Consulo igitur ut iteꝝ uomitũ experiat̃: quẽ nihilo feci⁹ una intermissa diecula ualidiorem exhibeo. Expulsaq; eo est crassior pituita. Et cuz ea uermis longitudinis digitorum quattuor satis plenior, capite rubro, leui, rotundoq;: qd̃ Pisi magnitudinem non excederet: Cætero corpore lanugine quadam contecto, cauda furcata ad similitudinem nouæ lunæ: pedibus nixus quattuor, duobus in dexteriorem, totidem in sinisteriorem partem coaptatis. Admiratus uermis formam medicis eruditioribus ostendo. Nullum inuenio qui monstrum simile uidisse se unquam fateretur. Aderat tamen senior quidaz, sed medicæ artis imperit⁹: Qui testat⁹ ẽ similẽ

se uidisse uermē uomitu quoq; propulsū ab Alexandro quodam cœnobita: q statim ut ille aiebat, proiecto eo mortuus est. Vocitabat aūt hoc monstrū cordis uermē. At contra æger ille noster ut primū uermē ipsum euomuit ad pristinā reuersus est sanitatem.

Lapides in tunica epatis reperti. III.

m Vlier quædā nobilis dolore exorto circa iocinoris partes cū diu multūq; angeret, ac propterea q̄ plurimos medicos consuluisset, effugere tñ id malum nullo præsidio poterat. Quare opem nostrā una cū aliis experiri placuit. Conuenimus igr̄ plures medici: & quæ nam essent hui9 morbi abditæ causæ hinc inde plurimo sermone discussimus. Verū ut contingere in reb9 dubiis plerūq; solet, sententia non conuenim9: Cum pars, iocinoris abscessū, pars malum habitum iudicasset: Nos uero uitium in membrana contegente inesse credebamus. At illa cum inualescente morbo paucis post diebus, ut nos etiam ex certis inditiis pari consensu prædixeramus, e uita migrasset, mortuæ corpus incidendum curauim9. Et inuenti sunt in iocinoris mēbranulæ parte decliuiori congesti lapilli ſi

gura & colore diuersi. Alii enim rotundi: Alii angulares: Quadrati alii, prout positura & casus effecerat, maculis etiam rubeis, cæruleis albisque distincti. Hi sua grauitate ex tunica sacculum longitudine palmi, latitudine uero duorum digitorum effecerant. Hanc autem nos mortis causam arbitrati disputare de obscuris uanum & inutile iudicauimus.

Fluxus sanguinis ex Poro. .IIII.

n Oui hominem robustum admodum: Qui trigesimum & sextum agens annum sæpe mecum conquestus est de certo sanguinis fluxu: Quo singulo quoque mense grauiter affligeretur. Interroganti mihi qua parte corporis flueret, id se nescire respondit. Admiratus hominis uerbum, detege inquam locum unde fluat. Deposito pallio ilia dextra ostentat: ubi subiacet iecoris pars ima. Diligenter locum oculis lustro: si foramen aut cicatrix in parte sit: omnia æquabiliter posita lenem & mollem carnem, nullam asperitudinis cicatricis ue notam inspicio. Ab homine decipi suspicor. Quod ille aduertens paucis, inquit, diebus hunc tibi scrupulum demam. Instat enim tempus quo sanguis fluere consueuit. Reuersus perendie uno superposito digito locum flu

xus contegebat : quo ... noto non secus ema nauit sanguis / ac si ex incisa uena profflueret. Nec pri9 fluor ille cessabat q̃ sanguinis libra emitteretur : Quo euacuato nullus discer nere poterat unde euacuatio facta esset. Exi stimaui uenulam foraminibus cutis sua cer uice inhærescere : Indeq; stato tempore san guinem euacuari. Curaui igitur hominem sola sanguinis missione ex uena iecoris sin / gulo quoq; mense. Curiosoq; uictu iniunc to / protracta cura est ad sextum usq; mēse; & tandem conualuit.

De uena umbilici / et ex uulua pro lapsa intestina : .V.

m Vlierem uidimus sexagenariam / cu / ius intestina ex uena umbilici subito prolapsa sunt / nullo præsidio conferente tertia die uitam finisse. ¶ Vidimus et aliã de cui9 uulua pariter disrupta intestina oĩa profluxerant / paucis item diebus occubuis se. ¶ Insuper et tertiam nouimus / cuius intestina perfracta eorum tunica a summa umbilici cute tanquam in sacculo depēde bant in uuluam : Hæc autem miserã qde; sed tamen longiore; uitam ducens una cu; hoc malo consenuit.

COmmune omnibus umbilicũ ad decorẽ prominere. Monstrosũ, si promineat ultra q̃ decens sit: Iohannes Binus filium habuit octimestrem: cuius umbilic⁹ digitis quattuor excreuerat ad Penis similitudinem. Coles enim testiculorum tunica iunctus uidebatur: a quo etiã spiritus erũpebat interdum. Hunc cum plures medici inuisissent: & ex his alii intestinum eo erupisse iudicarent, alii omentum, alii humorem, nos carnem in loco increuisse dicebamus. Cui sententiæ cum pater inhæsisset, puerum curare cœpi. Sed q autoritate eorũ mouebar, qui propter spiritum, quẽ inde erumpere interdum diximus, intestinum illud esse dicebant, resecanda ne mihi esset caro illa, & id ipsum ferro ne an igne poti⁹ faciendum, plurimum addubitabam. Verum certa tandem ratione subnixus uincirẽ carnem decerno: singulisq; diebus arctius deligans nõ prius desisto q̃ ea ipsa præmortua penitus exciderit: ac puer subinde integram ualitudinem recuperauerit.

q Vis non miretur si audierit quod & nos uidimus puerum scilicet duode cimum agentem annum / cum urinam sep timo iam die non redderet propterea q̄ cō cretum quid ex pituita & sanguine urinæ ipsius canaliculos obstruxerat / eaꝫ tandem ex ano euacuasse. Presertiꝫ si nouerit et ues sicam ipsam ceruicemq́ꝫ eius minime | fora minulentam aut fungosam existere : & in testinum quod penetrari debuit / solidæ & concretæ esse naturæ / ut decet tunicas om nes quæ neruosæ sunt. oportuit enim aut incisam uessicam intestinumq́ꝫ / quod citra mortem fieri nequit. Aut naturam / cui im possibile nihil est / huiuscemodi aperuisse uias : ut inde urinam redderet / puerumq́ꝫ seruaret. Nouimus enim miranda eius opera. Nam & purulentum quid etiam os si subsidens extrinsecus trudit : & homi nem certis inditiis moriturum sæpius libe rat. Vnde & militem uidimus / cui illatuꝫ uulnus in coxam uessicæ ceruicem incide rit : Ac subinde incuria medici adeo conglu tinatum obcalluit / ut penitus iter urinæ obstruxerit : Sed ea nihilo secius carne pau latim erosa coxa altera extrinsecus erupit.

Indeq; quoad uir ille uixit rite profluens reddita est. Sed Pauli Bonini filium noui/mus: qui glande colis clausa natus Paulo infra eam itinere patefacto urinã reddebat.

Mulier a spiritu malo oppressa. VIII.

a Ccidit his temporibus nouum & ad mirandum morbi genus: Quod & si uiderim curauerimq;, scribere tamen uix ausim. Mulier sextum decimum agens an num ab ima uentris parte dolore exorto cõ uellere manibus nitebatur. Cumq; in hor rendum clamorem erumperet intumesce/bat illico totus uenter adeo ut uterum ge/stare crederes octimensem: & uoce exhausta ubi toto cubili hinc inde reiectans se se, & plantas pedum interdum ceruici connectẽs resiliebat in pedes: iterum procidens ac re siliens isthuc ipsum identidem factitabat. Quoad paulatim ad se reuersa quo quo modo recrearetur. Interrogata quid egis set penitus ignorabat. Nos uero eiusmodi morbi causas disquirentes arbitrati sumus hoc malum ex uuluæ ascensu & uapori/bus malis sursum elatis ac subinde cor & cerebrum impetentibus prouenire. Quare idoneis medicamentis adhibitis cum nihil

omnino profeciſſent non parum mirati ſumus. Arecta tamen uia minime deſiſtendū putauimus: donec ferocior facta ac toruis oculis circunſpiciens tandē prorupit in uomitum: quo longiores & recuruos clauos æneasq; acus una cum cæra & capillis in globum mixtis euomuit. Et nouiſſime ientaculi fruſtrū tantæ magnitudinis / ut deuorare integrum nullus potuiſſet. Cumq; id ipſum ſæpius etiam uidente me factitaſſet / teneri eam arbitratus ſū ſpiritu malo: qui dum hæc ageret ſpectantiū oculos perſtringeret. Quare ſpiritalibus medicis commēdata manifeſtioribus dein ſignis & argumētis rem comprobauit. Nam & nos ſæpe eam uaticinantem audiuimus: & ea præterea agentem uidimus: quæ omnem uim morbi ſupergreſſa humanum etiam captum excederent.

Sanatum genu miraculo euidenti.

r Obertus Saluiatus Bernardi filius & diui Dominici fratrū conſortio iunctus dum in monaſterio ſancti Marci Florentinæ ciuitatis uitam degeret / geniculi dexterioris abſceſſu grauiter affligebatur. Quare me familiari medico accerſito malum oſtendit. Intumuerat enim genu:

tantumq; eleuabatur / ut humani capitis magnitudinem æquaret. Notæ pituosū & uapore plenum ostendebant. Hic chi/rurgica manu curatus bis iam sanitatem fue rat consequutus. Reuertebatur tamen id malum priore peius. Quare iudicauimus huiuscemodi ægritudinē ubi iam inueteras set nullo modo citra ustionem finiri posse. Territ9 ille iudicio nostro ac propterea me/dicæ artis spe deposita ad diuinum confu/git auxilium, Erat eo tempore in eodem monasterio uir simplex & bonus, Fide & Charitate pollens Dominicus Pisciæ oppi/do ortus & eiusdem relligionis professor: Per quem Deus plurima iam signa fecerat. Hunc igitur Robertus ipse conueniens mi serabilibus primum lachrymis & precibus orat / ut se se suis apud deum orationibus liberet: quod cum ille pro sola humilitate abnueret / instat iterum Robertus. Nec prius a lachrymis & importunitate desistit/ q̄ Dei hominem flectit atq; exorat. Cele/bratis itaq; ex more ac peractis missarum so lemnibus / cum ad Robertum ipsum / qui solus celebranti illi ministrauerat conuer/sus fuisset / geniculum detegit: & signo Cru cis super malum impresso / fiat / inquit / ti bi secundum fidem tuam. Quibus uer/bis om̄is p̄rsus intra pauculos dies delituit

ægritudo. Quod & nos non solum uidimus: sed & propriis (ut aiunt) manibus attrectantes geniculum ipsum detumefactum ac penitus sanescens inuenimus. Et nequis non oĩo uirtute diuina factum putet, hic septimus iam est annus ex quo ille sanitatem adeptus eam seruauit & seruat ope & auxilio illius: qui solus omnia potens uiuit & regnat in sæcula.

Miraculo liberatus. X.

iVuenis quidam Florentinus nomine Gaspar dum circa præcordia sagicta uulneratus spiculum educere nititur, relicto mucrone arundinem tantum euellit. Quem cum Chirurgici omni licet ingenio omniq; præsidio nixi auellere minime potuerint (in intima enim costa adeo insederat ut reuelli nullo auxilio posset, nisi costa ipsa perfracta & uulnere ampliori facto) mortem potius quamlibet miserabilẽ q̃ tale genus curationis subire malebat. Quare tandem in desperationem uersus laqueo suspẽdere se, aut profluenti Arno uel alto puteo præcipitem dare cogitabat: qđ & fecisset, nisi assistentes amici illum diligẽtissime custodissent. Inter quos erat uir quidam Marioctus nomine fide & probita

te pollens: hic hominem iugiter deprecabatur, ut desperatione reiecta in manus potius Dei, a quo est omnis salus, tam grande malum tradere conaretur. Huius tandem precibus flexus Gaspar totus ad Deum conuertitur, non die, non nocte ab oratione cessans: donec in uaticinium prorumpens nonnullos interim, qui ad eum uisendi gratia accederent dum adhuc procul essent, paulo post adfuturos prædiceret. Quin etiam et ignotum quemlibet proprio quoque nomine citans admonebat astantes omnes uti Deum timerent, & de salute sua confiderent. Se enim non modo de ea deque die & hora qua illam consequi deberet, certiorem factum esse: sed & multa præterea eodem lumine præuidisse aiebat: ut profectionem suam Romam & mortem: exilium Petri Medicis & fugam: ciuitatis nostræ Florentiæ angustias & calamitates: Italiæ subuersionem: & alia quam plurima: quæ breuitatis causa silentio præterimus: quæque fere omnia magna ex parte iam impleta uidemus. Nam & qua prædixerat die atque hora mucro ipse ex uulnere sponte sua prosiliit: quo eiecto etiam uaticinari destitit: & Romam tandem peregre proficiscens mortuus est.

Mulier uulua carens uixit annis de/
cem. XI.

i Ngeniosus nostri sæculi medic9 Vgo
linus Pisanus me licet iuniorem ad
uocandum censuit: ut una cum illo mulie
rem quandam curaremus: quæ uuluæ per
nitioso ulcere uexabatur. Huius nos ma
litiam omni studio & diligentia tollere sed
frustra conati sumus: Nam corrupta inte/
rim uulua & frustulis comminuta descen
dens non prius fluere destitit q̃ tota putre
scens decideret: ac sic mulierem ingēti ma
lo liberauit: quæ licet uulua carens/ sana
tamen superuixit annos decem.

Aqua inter cutem. XII.

a Qua inter cutem cum uehementius
urgeretur puer: tantaq3 intus contrac
ta esset/ ut aluum nullam in partē mouere
posset/ omni auxilio medicorum destitut9
temerariam sibi libertatem uendicauit:
Quare aqua quantum poterat epota in ulti
mum se se mortis discrimen male san9 præ
cipitauit. Verum siue id aquæ contractæ
impulsu siue ope naturæ factum sit/ solu
ta est umbilici unitas: indeq3 tanto impe/

tu aqua profluere cœpit/ ut supra uentrem cubitos tres ascenderet. Quo sane uitaꝫ finisset: nisi circũ assistentes opposita manu aquam fluere non permisissent. Hinc me dico accersito & aqua paulatim educta ac curioso uictu & cæteris quæ ad rem facerent iniunctis breui tempore in pristinam redactus est sanitatem.

Rusticus per annum nihil bibens ab aqua inter cutem liberatᷣ. XIII.

r VStico/ quem aqua inter cutem male habebat/ opem nostram expostulanti/ sanari illum cum iam morbus inueterasset/ minime posse respondi. Instanti tamen ut aliquod saltem consilium ei præberemus/ subridens inquam amice si curari desideras opus est ut non ultra bibas q̃ ut uitam sustineas. Discessit: & anno peracto iterum reuersus interrogat an ipsum nouerim. Nego me hominem nosse. At ille tua ope curat9/ inquit/ ad te reuertor/ scire cupiens an adhuc mihi liceat aliquid bibere: cum hactenus per annum nihil biberim. Admiratus interrogo quare & cuius

consilio? Cui ille, tuo inquam: & rem omnem ab initio narrat. Iussi igitur paulatim uino assuescere: sed mero potius q̃ lymphato: & eo ipso austero ac tenuissimo. Discessit: & curiosa potione usus ad pristinũq; reuersus statum quam mecum familiaritatem primum contraxit, eam adhuc in hanc usq; diem officiosissime seruat & colit.

Struma ingentis magitudinis & ponderis. XIIII.

m Ulierem Oliuam nomine struma coxæ innata multos annos miserabiliter uexabat. Ad eam enim iam magnitudinem excreuerat, ut occupante ea coxam ipsam ac crus ambulare non posset. Quo factum ut iam quinquẽnio misera in lecto iaceret. Nec ex medicis ullus inueniebatur: qui aut ferro aut alio quo uis medicamento tollere tam ingens malum auderet. Quare omni spe destituta me, cum iunior adhuc essem ad se uocans operam nostrã deposcit. Lachrymis urget & precibus, ut q̃libet miserabile, aliquod tamen ei præsidium afferam: Mori se malle q̃ in tanta miseria & calamitate uitam ducere. Moue-

runt me fateor infœlicis mulieris lachry/
mæ : ac propterea rem ſane arduam/& quaꝫ
nullus qui ſaperet attentaſſet / aggreſſus
ſtrumam ipſam ea potiſſimum parte / qua
coxa pendebat uinculo deligo. Et quoniã
reſecanda craſſitudo palmo plenior erat /
ſingulis quibuſq; diebus uinculum ipſum
arctius necto : Donec pars media reſecare/
tur. Tum candenti ferro quod supereſt
ſcindo : ſanguinem ſupprimo : & mulierẽ
fere mortuam reſummens molli cubiculo
recreo : ac curioſa dein obſeruatione ido/
neiſq; medicamentis rite procedens diuino
tandem auxilio eam in priſtinam ſanitateꝫ
reduco. Tanta autem fuit præciſæ carnis
moles / ut pondus ſexaginta librarum ex
cederet.

Ex frigidiſſimo emplaſtro Stomacho ad moto mors ſubſecuta. XV.

n Oui medicum : qui uel incuria uel
magis / ut arbitror / inſcitia empla
ſtrum frigidiſſimum ſtomacho cuiuſdam
uiri/dum illum uentriculi dolor ſatis mor
dax urgeret ſuperpoſuit. Putabat eniꝫ hoc
auxilio dolorem ipſum tolli poſſe. Veꝝ
ille dolore fere amoto / grauem tñ noxam

percipienes redeunti medico exponit dolo rem quidem remissum : se tamen inspiran/ di difficultate uexari. Quod inscius me dicus paruifaciens iterum emplastrū admo uit : & ne tollatur etiam iubet. At æger dum assistentes imperata faciunt / paucis in terim horis singultu premitur : quo grani9 grauiusq; hominem afflictante inhorrescūt illi membra : ex quo etiam paucis intercep tis diebus mors subsequuta est : quam me dici omnes ex incusso stomacho frigore pro uenisse iudicauerunt. Ignorabat enim bo nus ille medicus nullum princeps aut prin cipi subseruiens membrum solis frigidis es se curandum.

Ex frigidissimo aquæ potu uir inte / rimiturr. XVI.

a Ntonius Parmensis iuuenis admodū robustus cum sub feruentissimo sole & magni æstus tempestate pluribus diebus in itinere fuisset / ardentissima tandem febri correptus est : Quare cum uehemens eu; sitis urgeret / frigidissima aqua epota intra paucas horas mortuus est.

Defectio ex frigidissimi uini haustu. XVII.

b Lasius Senensis familiaris noster & cō discipulus duꝫ longiusculo tempore sub ardētissimo sole pilæ ludo incaluisset, nec sudorē adhuc aut fatigatione remissis in subterraneum locum, ubi uinaria erat cel-lula, descendisset, frigidissimi uini caliceꝫ haurit: quo epoto statim deficit: Indeq; ut erat fere præmortuus ad cubile delatꝰ ac ca-lidis utcunq; fomentis sed non sine graui noxa tandem licet ægre refocillatus conua-luit. Frigidissima enim potio altius cordi insederat.

Erosum capitis os. XVIII.

q Vidam monachus ordinis beati Au-gustini ex his quos canonicos regula-res uocant, dum in monasterio diui Dona-ti, quod urbi nostræ prominens Scopetuꝫ dicunt, uitam ageret, semel mecum con-questus est, affirmans capitis eius os paula-tim indies erosum iri: quod miratus, ca-put detego: manu diligentius contrecto: frontem fere totam osse denudatam inue-nio: & quod maius est nullam in cute sum-ma, nullam in carne noxam aduerto, rei

causam quæritans iudico acutissimo humore hoc fieri: qui foraminulenta carne demissus nullam in ea uim faceret. Os uero, quod densius ac propterea magis obsistens, eroderet, non secus ac fulgur: quod aurum illæsis interim loculis non nunquam liquari solet. At monachus ille cum maior iam ossis ipsius pars esset erosa & nullo proficeret auxilio paucis annis uitam finiuit.

Lapis ex intestinis eiectus. XVIIII.

m Ariottus Palla Pharmacopola cum intestinorum dolore uexaretur: eiusque uenter nihil fere & id quidem ægre atque liquatum redderet, pluribusque hominem medicamentis aluum ducentibus & clysteribus curassent medici: & morbus nihilominus inualesceret, ad aliud auxilii genus conuersi, totum ipsius aluum humidis fomentis emolliunt: Nec prius ab incœpto desistunt quam ille sic fetus lapidem instar columbini oui aluo proicit. Qui quidem lapis intestino subsistens & iter magna ex parte obstruens licet ideo deduci nõ posset quod intestino tunicisque eius deligatus esset, uel quod ipsius crassioris intestini aliqua forte inhæresceret cellula, medicamentorum

tamen præsidiis & expultrice adiuuante uirtute tandem propulsus est.

Aerea acus perforato stomacho extrinsecus truditur. XX.

d EVorauerat Mulier quædam æneam acum: & nulla inde noxa percœpta integrum annum ita ut erat, sana permansit. Quo peracto cœpit dolor satis acutus mulierem ipsam circa uentriculum urgere: Qui dum eam magis magisq; indies affligeret plures consuluit medicos: Nihil tamen de deuorata acu, quam penitus obliuioni tradiderat, referens. Variæ fuerunt hinc inde sententiæ. Alii enim ab acutiori humore, alii a uento inter tunicas stomachi recluso, cæteri uero ex malo habitu excitari hoc malum putabant. Cumq; omni quo poterat studio & diligentia curata sanitatem nullo modo consequi posset, medicæ artis spe deposita tolerare id malum satius duxit, q̃ perpetuis medicamentis inaniter uexari. Sicq; annis iam decem tali urgente dolore, miseram uitam trahebat. Cum ecce acus illa terebrato

uentriculo e paruo demissa foramine prosi liit. Nos autem & acum uidimus & mulierem curauimus: quæ paucis post dieb⁹ unitate uulneris facta in pristinam sanitatē restituta est.

Ob incuriam a lepra liberatus. XXI.

m Emini Onofrium Tedaldum ꝓ mortuo a medicis derelictum incidisse in manus nostras, non quidem ut curaretur: (id enim factu impossibile uidebatur:) sed ut satis amicorum opinioni & ægro ipsi fieret. Lepra hominem male habebat: & febricula insuper urgebat. Quā ꝙ solidas animalis partes occupans quasi habitum inducat, Græci ethicam uocant. Tantumq; inhæserat solidis membris hæc febricula, ut macie & tabe consumpta carne nihil nisi pellis & ossa superesset. Quin & in neruis crurium tanta item contractio facta erat, ut calces natibus inhærescentes extendi nullo modo possent. Indulgens itaq; hominis uolutanti permitto ut omnibus ommissis legibus suo arbitrio uiuat. Aduentante igit̃ uere cum iam nux plurima tenuiori cortice uestiretur, his uesci cœpit: Et cum omne aliud cibi genus fastidiret, non una altera ue contentus etiam supra centum singulis

diebus comedebat, pane licet modico ad, iecto. Quo factum ut & uenter fluere cœperit, & stomachus nihil continere; sicq; frustula integra deiici, ut cōcoctio nulla in eis appareret. Hoc itaq; incurioso & licentiori uictu usus ad æstatem usq; processit. Quo tempore citrullos, angurias, pepones q; comedens nullum præter ea cibi gen⁹ deuorabat: sed & ea cruda & incocta oīa deiiciebat. Peracta autem iam fere æstate refici cœpit: & corpus quo quo modo re, sumptum ad habitum suum reuertitur. Quo ad sicco & calido morbo humidis & frigidis præsidiis superato, quem ratio & diligentia curare non poterat, incuria & temeritas ad pristinam redigeret sanitatem. Qua biennio fœliciter usus incurioso post modum uictu & inutili libertate in eundē recidit morbum. Quo demum absumptus paucos post annos e uita decessit.

Vlcus menti sanatum dentis euulsione. XXII.

i Vuenis quidā Angenius nomine annis iam tribus menti ulcere uexabat̄: qui licet opera complurium medicorum usus fuisset, tantum absuit ut non deprehēdentibus illis morbi causam sanitatem con

ſequi potuerit/ ut pene omnem recupe/
randæ ualitudinis ſpem amiſerit: Dum ſci
licet ex his non nulli q̧ altum & calloſũ ul
cus uiderent/ citra uſtionẽ nequaq̃ tolli poſ
ſe affirmarent. Atq; ite; alii quia calloſa ha
beret ora Chironeum ulcus crederent: & ob
id curatu difficillimum arbitrarent̃. Nos
uero ut primu; hominem uidimus/ & ulc⁹
conſpicati ſumus/ nullis id malum medica
mentis uinci poſſe prædiximus: niſi eo pri⁹
eruto dente: ad cuius radices ulcus ipſum
aſcenderet. Id quod res plane indicauit:
nam dente ipſo euulſo/ eroſam eius radicẽ
cernimus: unde ſcilicet malũ illud fomen
tum ac pabulu; capiebat. Quo ſublato nõ
multis poſt diebus etiam domeſticis medi/
camentis ſanatum eſt ulcus.

Attoniti fulmine. XXIII.

a Ttonitos fulmine patrem & filiu; ui
dimus: quorum corpus & mens ſtu/
pore quodam tenebantur: adeo ut diſſolu
tione neruorum/ quam Græci Apoplexia;
uocant/ affici eos crederem. Cũq; ad ſepti
mum uſq; diem fere abſq; cibo & potu/ qn
etiam muti & ſine ſenſu uitam miſeram tra
herent. Ex uena demum/ quam medici ni
gram uocant/ ſanguis emittitur: aluus du

citur : corpus plurimis frictionibus distringitur, ac tenuissimis interim cibis utcunque alitur : donec paulatim refecti ad pristinam tandem sanitatem reuersi sunt.

Lapis tussicula expulsus. XXIIII.

e Nricus quidam Alemanus, cum laterum doloribus triennio iam uexaretur, & ob id opera & consilio multorum interim medicorum, sed frustra usus fuisset, ad nos tandem uenit oratum, ut siquo modo possem laboranti illi opem ferrem. Interrogo igitur hominem an initium morbi causam ue teneret, utrum scilicet ex frigore uel ex ictu aliquo, aut nimio cursu, uel distillatione a capite, siue etiam ex præcedente aliqua alia ægritudine hoc illi contigerit. Respondit, se nullam procatarcticam scire causam : sed tantum ex occulto initio paulatim increuisse morbum illum : adeoque auctum ut eum ad mortem duceret. Anxius igitur & tanti doloris causam minime deprehendens nesciebam quo me uerterem. Neque enim ulla uel materiei uel mali habitus erant inditia. Cum tussicula quædam sicca hominem urgeret : neque item excrementa aliqua uidebantur. Et medicamenta etiam, quibus curatus fuerat, intentiones fere omnes euacuauerant,

Quare autorum tandem sententiis nixus, quibus docetur medicus, cum causæ morbi abditæ sunt his præsidiis uti, quæ cõferre quidem possint, nocere non possint: Cœpi primum lenire pectus, mollire guttur & asperam arteriam: donec calculo ad auellanæ magnitudinem de pectore propulso, & sicca illa tussicula & omnis præterea dolor amotus est.

Magna sure ossis parte resecata puella cõualuit. XXV.

h Ieronymi Corbinelli filia octauum agens annum elephantico morbo affecta est, ita ut & suræ os uitiari cœperit. Summa enim cutis maculas crebrosq; tumores habebat: & rubor paulatim in atrum eleuari ac conuerti cœperat, adeo ut facile iudicares uitium in osse consurgere: presertim q & ingenti dolore afficeretur: & nullum in carne puris signum appareret. Quare soluto uẽtre & sanguine cucurbitulis misso detegere os decernimus: quo detecto, quicquid putrens & cariosum inerat abscindimus. Sicq; magna ossis parte resecata puella, quod multis impossibile uidebatur, tandem rite curata conualuit.

Sagicta carminibus euulsa. XXVI.

n Ihil tam facile in corpore q̃ sagicta cõdit, & eadem sæpius altissime: quod & in milite uidimus: cui telum dextra parte pectoris illatu꜒ sinistræ scapulæ ossi, usq; adeo inhæsit, ut & multi mucronem euellere frustra conati sint. Nam redire tam longo spatio minime poterat absq; carnis & uenarum neruorumq; laniatione: propterea ꝙ utrinq; spicula ipsum cingerent: nec etiã cõtra carne incisa euelli tælum poterat: cu꜒ os scapulæ, cui insederat, magnum amplũq; obstaret. Quare medicæ artis præsidio destitutus, cum id citra mortis periculum fieri non posset, aduocat Ariolu꜒: qui duobꝰ digitis plagæ superpositis & carminibus nescio quibuꝰ insusurratis tælũ ex osse redire iubet: quo & si absq; ægri corporis noxa nõ tamen sine utriusq; animæ dispẽdio obtemperante miles ille paucis post diebus rite curatus conualuit.

Vlceratæ nares. XXVII.

u Lcerari nares intus consueuerũt: eiq; malo uix succurri potest cũ inueterascit. Mihi nubilis puella nobilisq; ostenditur: quæ eiusmodi morbo diu tenebať:

Nec inuentus est Medicus, licet plurimi puellam curandam suscepissent, qui id malum tollere potuissent. Erant enim ulcera circa nares crustis pluribus fœda: e quibus etiam malus consurgebat odor: quod genus Græci ozenam appellant. Curam itaque orante patre, qui unice filiam diligebat aggredior, his auxiliis fretus: quæ ad hunc morbum conducibiliora uisa sunt. Primo igitur aluum duco, humores æquo, & cucurbitulis scapulis affixis carneque ferro incisa sanguinem mitto. Tum & frictionibus diuertētibus usus, nares calida aqua spongia expressa confoueo: deinde cærussā & argenti spumam oleo myrtino & omphacino excipiens ad crassitudinem mellis reduco, eoque illiniri nares sæpius iubeo: quo auxilio crustis omnibus excisis, cærussa demum, olibano, cadmia, sylliqꝫ interiori parte diligenter attritis & melle addito medicamentum cōficio: quo specillum lana obuolutum intingens ulceribus admouebā: Et his repletis linamentum, eo quoque medicamento illitum demittebam in nares. Idque bis die uel ter faciendum curabam: quo ad his præsidiis & auxiliis malo, quod plurimos medicos diu multumque frustra fatigauerat, paucis etiam mensibus sublato puellam pristinæ reddimus sanitati.

Naturalia clausa incisione cu-rantur. XXVIII.

n Aturalia fœminarum interdum clau
di certum est. Id autem aut protinus in utero matris fit, aut ulceratione illarum partium: Dum scilicet ex incuria medici sanescendo oris inter se se conglutinatis iunguntur. Incidit in manus nostras puella quædam iam matura uiro, iam plenis nubilis annis: cui naturalia ipsa clauderentur. Quæ cum ego huiuscemodi malum curaturus inspicio, uideo membranulam quandam: quæ ipsius uuluæ ori opponeretur. Quare duobus lineis inter se se transuersis eam incido: statimq; tanta ac tam ingenti impetu nigrior materia profluxit, ut grande lumen, quod tunc minister admouerat, extinxerit. Menses enim præteriti intus tenebant: qui & dolores etiam singulis mensibus excitarent. Incisa itaq; membranula ipsa, quicquid ex ea intus superfuit, hamo apprehendo amputoq;. Tum reliquum curæ ex aliorum ulcerum more prosequutus haud multis post diebus puellam ipsā sanam ac coniugio aptam relinquo.

Emortuus fœtus unco extrahit. XXIX.

m Aturo partu intus emortuo periclita bat̃ uxor pistoris mei : quare euocatũ me rogat, ut deficienti illi quo quo modo opem feraȝ. Ego uero reputans huiusmodi curationem inter difficillimas annumerari & summaȝ prudentiam ac moderationẽ de siderare, Presertim & ꝙ ita fœtus transuer sus iaceret, ut ne manu quideȝ intra uuluã iniecta dirigi in caput aut in pedes posset : Et ꝙ imus uenter iam frigesceret de salute eius dubitare cœpi. Veꝝ hortante me con iuge ac cæteris assistentibus, ut nullum in tentatum relinquerem auxilium, uncum uertebris dorsi infantis iniiciens paulatiȝ ex trahere nitor. Sed obstabat oris uuluæ com pressio & ceruix toto corpore replicata auge bat extractionis difficultatem. Quare cali do oleo naturalia foueo: quo paulatiȝ hian te uulua fœtum educo. Mulieremq́ȝ fere mortuam molli cubili recreo : & oportu nis demum præsidiis curatam pristinæ sani tati restituo.

Natus ano clauso. XXX.

u Idimus duos pueros ab utero matris natos naturalibus clausis : horum al teri caro quædam in ano altius increuerat,

adeo ut intestini exit9 percipi nullo modo posset: quo factũ ut paucis diebus uitam finierit. Alteri uero membrana quædã ipsi9 tantũ ani ori opponebatur: sed ea acutiori scalpro præcisa statim sanatus est puer.

Naturalia erosa & clausa. XXXI

m Vlierem etiam uidimus, cui morb9, quem uulgo Gallicum appellant, totam uuluã eroserat: & incuria medici qcqd erosum fuerat, oris inuicem iunctis obcalluit: Indeq; sola urina, & ea ex paruo qdẽ foramine reddebatur. Huic nos propterea q̄ callus ipse altior esset q̄ ut citra mortis discrimen incidi posse extimaremus, consuluimus, ut incurata potius uiuere q̄ tanto se periculo exponere uellet.

Intestino tenuiori clauso uita finit. XXXII

s Tomacho longa & plura uitia cuẽ ex aliis membris tuẽ humoribus sibi innatis accidere consueuerũt. Vnde & nos uirũ nouimus quinquagenariũ, qui ex præterita ægritudine, quã cholerã Græci uocãt, ĩ qua simul & deiectio & uomitus accidũt, intestinaq; torquẽtur, & bilis atra supra infraq; erumpit, in perpetuum & ut experien

tia docuit / penitus insanabilē inciderat uomitum: unde & stomachus paucis admodū horis cibum continebat: & aluus p̄terea nihil omnino reddebat / siue his leuibus siue etiā acribus medicamentis urgeret. Assūmebat. n. cibos leuiores / & ad concoquendū faciles: quos ubi aliquot horas cōtinuerat / q̄cquid ex his superat / emouebat. Alebat̄ autem parte tenuiori: quā uenæ a uētriculo attrahebant: sicq̧ miserā q̄dem / sed tamen longiusculā uitam duxit. Huius uero nos morbi causam indagantes / putauimus eam intestino tenuiori figi: eoq̧ adeo obcalluisse / ut cum incoctus cibus ad iecur tot⁹ penetrare non posset / retrocederet & uomitu tandē expelleret̄ / id q̄d mortuo eo experimēto cōp̄bare uolētes corpus incidere tētauim⁹. Sed nescio qua superstitione negantibus cognatis / uoti compotes fieri nequiuimus.

Ex abscessu misinterii mortuus. XXXIII.

IVlianus q̄dam iuuenis alioquin optimus alui torminibus uexabatur: Inq̧ dies magis magisq̧ dolor uim capiebat: tantūq̧ aberat ut huiuscemodi doloris abditæ causæ deprehendi possēt / ut nullis unq̄ præsidiis tolli aut saltē leuari hoc malū potuerit. Omnia enim uiscera sana uidebantur / iecur / lien & intestina omnia nullam doloris

notam ostendebant. Sed ille nihilominus magis magisq; indies q̃ ut tolerari posset urgente dolore ipso tandem e uita discessit. Quare mortui corpore inciso/ut scilicet tãti mali causas dignosceremus: & sanis omnibus ut putabamus inuentis uisceribus/iubeo intestina amoueri. Quæ dum gladio discindit minister i abscessũ magnũ incurrit. Quo p̃ciso materia multa nigrior fetensq; ꝑfluxit enclaustro sutorio similis. Ex quo manifestã eius mortis causã dep̃hendimus: Atra.n.bilis eo confluens eiusmodi abscessum paulatim effecerat.

Monialis intestinoꝝ dolore mortua. XXXIIII.

iN cœnobio diui Donati/q̃d in agro Puluerosæ est/religiosa mulier & eius cœnobii professa fuit: quæ intestinoꝝ doloribus multis iam mensibus urgebat̃. Et aluus nihil nisi ægre & durum/idq; tantũ decimo quoq; die reddebat. Cunq; nullis conferentibus auxiliis diu multumq; hoc malo uexata/tandẽ naturæ cõcesserit/mortuæ corpus incidendũ curauimus: & inuẽta sũt intestina altiori callo cõstricta: Adeoq; iter angustum relinquebat̃/ut deiectiones ægre trãsmitti possẽt. Hoc tñ nos malũ ꝑpe aluũ prementi nescio q̃d durum renitebat̃/etiam ea uiuente præsenseramus.

Tuberculũ ſupra cordis arteriam. XXXV.

m Vlier Clara nomine &gener̃ cordis dolore interdum uexabatur: quẽ medicia malo ipſiꝰ cordis habitu fieri arbitrabãtur. Sed cum pluribꝰ iam annis connubio iuncta non conciperet, &ſterilitatis cauſam quæreret ac tollere conaretur multis præſidiis, Ita demum dolor ille cordis increbreſcere occepit, ut perpetuus fieret: Ex quo ſæpius etiam mulier ipſa deficiens, recreari uix poterat, donec eo iam magis magiſq; inualeſcente e medio ſublata eſt. Cæteꝝ mortuæ corpore inciſo & fruſtulũ nigrioris carnis in ſiniſtro cordis uentriculo ſupra arteriam, qđ meſpilii formam haberet, & uulua a medio infra uerſus imam eius partem iunctis oris obcalluiſſe reperta eſt. Quare ut tuberculum illud mortis, ita hoc ſterilitatis cauſam fuiſſe cognouimus.

Stomachum obcalluiſſe. XXXVI.

a Ntonius Brunus affinis meus, cum emanducatum cibum breuiori q̃ par fuerat temporis ſpatio contineret: & ita ut erat incoctum reiiceret, omnibus medicam̃tis, q̃ ſtomachi uitiis adhiberi poſſũt, diligẽtiſſime fotꝰ ẽ. Veꝝ cũ ea nihil oĩo ꝓficerẽt, & corpori ob inopiã alimẽti iã abſũpto

uix pellis & ossa superessent / gradatim tan/dem ad mortem deductus est. Quare defuncti cadauere publicæ utilitatis gratia inciso inuentum est hominis uentriculu; ita iunctis oris ad imam eius partem obcalluisse / ut cum nihil inde ad inferiora transmittere potuerit / necessario mors subsecuta sit.

Callus in uenis mesaraicis. XXXVII.

p Etrus Aldimarius filium habuit: qui cum octauum iam ageret annum / in corruptum incidit appetitum: quo calculos ruderaq; comedens in lentam tãdem febriculam deuenit. Indeq; procedente tempore & uentriculus non continere & uẽter fluere cœpit. Adeoq; duobus his malis uexatus est puer / ut paucis etiam diebus e uita decesserit. Huius nos cum annuente patre emortuum corpus incidissemus / repertus est callus inter uenas / quas mesaraicas appellant: a quo cum uenæ ipsæ adeo obstruerentur omnes / ut ferri inde sanguis ultra nõ posset / necesse fuit puerũ e uita migrare.

Angina incisa. XXXVIII.

a Ngina laborabat Nicolaus Rota: sed null9 tñ rubor aut tumor uel intus in gula uel extra uidebat̃. Et ip̃e nihilominus

uix ſpiritũ trahens quicquid præterea eden
dum ſummeret per os ſtatim & nares reiicie
bat. Quare cum areſcente corpore, pallen
te iam facie ac uertentibus oculis ſpes omis
ſublata eſſet: & medici, qbus cura demãda
ta fuerat, ægrum amplius non adirent, me
licet iuniorem conuocant, ægru ostendũt:
& quæcunq; acta fuerant exponunt. At ego
cum & ægrum ipſu ad mortem tendere, &
medicos quæcunq; oportuna fuerant præſi
dia adhibuiſſe intelligerem, cœpi ipſe me,
cũ cogitare ſatius ne eſſet ægrum ipſu Deo
& naturæ, ut cæteri medici, incuratũ dimit
tere: an aliquod licet inſolitum utile tñ au
xiliũ expiri. Verum adhortantib⁹ his, qui
ægro aſſiſtebant, conſiliũ capio: & locu al
tioribus plagis ſub ipſis maxillis ac etia ſu
pra collum incido: ex quo cũ ſanies multa
prorumpet, adeo morbus leuatus ẽ, ut fau
cibus ipſis ſpiritũ ſimul & cibũ capiẽtib⁹ fa
cilis dein ad bonã ualitudinem ægro ipſi da
retur regreſſio.

Soluta umbilici unitas. XXXIX.

u Irũ nouimus, que dolor in pleniori
inteſtino exort⁹ adeo cruciaret, ut nul
lo interim ſpiritu erũpente mediũ hominẽ
diſſectũ iri putares: Cũq; fruſtra multa au,
xilia adhiberẽt, & nõ ſolũ clyſteria ut i aluũ
demittebãt, eadẽ pſus eiicerẽt, ſed & me

dicamēta quoq; tā nihil ex ipo aluo depone
rēt, ut iter hinc inde clausū crederes. Tādē
cucurbitula umbilico affixa (solet. n. hu
iusmodi malum tali præsidio nō nunq̄ mi
nui ac leuari) soluta est umbilici ipsi9 uni
tas: indeq; spirit9 crassior erūpens & cucurbi
tulā ipa; disiecit, & hominē omi amoto do
lore pristinæ sanitati restituit.

Eleuatio stomachi. XL.

a Nnū sextū decimū agenti Petri Guic
ciardini filio ita ceruix uētriculi sine
ullo doloris sensu eleuabat, ut magnitudi
ne; pomi cydonei æq̄ret: nec manifesta cau
sa ostendebat, cū omi nocumento careret.
Quare rē admodu; diligēti9 ue[illegible]igare cœpi
admirat9 quænā; abditæ hui9 mali causæ es
se possent. Sed cū nullā [illegible] p[illegible]entu; in
uenirem, a quo uētriculi capite paulati; ele
uato ita eiuscemodi fieret tumor, ut & ossa
ēt talem situ adepta, nec ultra ad pristinum
statū reuersa figurā ia; illis impssa; tanq̄ na
turale; custodirēt. Ferrea demu; lamina, q̄
ex cīgulo quoq; surgebat ferreo, stomachu;
comprimi iubeo: quo paulati; ad sedē suā
retrocedere cogeret: qđ factū est: Na; haud
multo post hoc uno tantū p̄sidio ita repres
sus ē tumor ille, ut ad pristinā ac naturale;
formā ipi9 uētriculi ceruix penit9 reūsa sit.

Menses uomitione proiecti. XLI.

u Rgebatur mulier acerbissimo capitis dolore propterea q̄ menstrua nō prouenirent: uerum his demū uomitione propulsis illico sublatus est dolor. Sed cum id iterum iterūq; ac sæpius factitasset, abhorrens tandem mulier ab huiuscemodi uitio auxilium nostrum exposcit: qui sola sanguinis missione ex uenula, quæ sub talo est & menstrua ipsa ex naturali loco rite profluere coegimus: & quod sequens est, mulierem ipsam pristinæ sanitati restituimus.

Cordis pars patefacta. XLII.

i Nciso abscessu, qui supra septimam uertebram innatum longo temporis interuallo sinum fecerat, intimamq; membranam sua sanie prorsus eroserat, minima ipsi9 cordis pars oculis cernentium patefacta est. Verum cum hominem summa & diligentia & solicitudine curaremus in pristinam redactus est sanitatem.

Pure per urinam deducto sanatus est pleureticus. XLIII.

o Ritur sæpe in lateribus morbus, qui pleureticus a Græcis nominatur.

huic tussis & febris accedit : & execratur cum pituita sanguis / graue profecto ac pene in / tolerabile malum. Hoc cum affligeretur Antonius quidam / & morbus iam ad ma / turitatem peruenisset / euacuato per urinam pure / quod raro contingere solet / penitus sanatus est æger.

Ex tabe sanata sola sanguinis mis / sione. XLIIII.

a Nno integro remorantibus mẽstruis mulier ad summam deducta est ma / ciem: & uenæ eius ob nimiam plenitudinẽ nigriores factæ admodum extendebantur: Cunq; nullum cibi genus desideraret / con sequens fuit / ut totum tabesceret corpus. Quare præsẽtaneum auxiliũ iudicauimus sanguinem mittere : qui cum primo die ni grior effluxisset / iubeo & altero id ipsum fieri. Quo longe clariore emanante factũ est / ut profluentibus dein mẽsibus mulier / quæ per annum macie & tabe afficiebatur / idoneis tandem medicamẽtis resumpta ad pristinam facile redierit ualitudinem.

Fluxus sola oratione sanatus. XLV.

a Ccidit interdum uentrem fluere : & si diu negligas / difficilior plerunq;

fit eius curatio : quin & non nunquam im
possibilis. Quod & nos nuper experti su
mus. Iohannina Bencia affinis mea, mu-
lier quidem & animo & genere nobilis, cũ
diu uentrem fluere permisisset, eo tandem
deuenit, ut nullis medicamentis, nullis au
xiliis, nullis etiam balneis eiusmodi flux9
sisti potuerit : augente interim hoc malum
iugi & inuincibili humore : qui ex eius in-
firmo alioquin & imbecillo capite in uentri
culum distillabat. Et licet interdum con-
ualescere uideret̃, haud multo tamen post
reuertebatur id malum & quidem priore de
terius. Quare omni spe medicæ artis depo
sita, Fratrem Dominicum Piscienfem ordi
nis prædicatorum, de quo etiam supra mẽ
tionem fecimus, adit : morbum quo tenet̃
exponit : se omni humano auxilio destitu-
tam affirmat : lachrymis & precibus orat,
ut laboranti sibi sua & fide & oratione opẽ
ferat : Quod cum ille se facturum pro ui-
ribus annuisset, admota manu mulieris ca
put comprimit. Tum fusa oratione ac si-
gno Crucis ibidem impresso abire iubet.
Reuersa domum cum eo ipso atq; item al-
tero die uenter nihil ex cõsuetudine præter
q̃ sanum redderet, me conuenit : rem ordi
ne narrat : seq; penitus liberam affirmat.
Quod & si Deo, cui possibilia sunt omnia,

factu facillimum scirem: Verebar tamen ne quod habebat in uotis mulier, id iam se adeptam persuaderet: Cum nihilominus morb9 ipse paulo post uel etiã deterior re- surus esset. Sed cum iã tertius peragatur an- nus ex quo flux9 ipse suppressus ẽ, nec ulla interiƺ apparuerit uel etiam appareat regres- sionis nota, ingenue & fatemur & p̃dicam9 hoc solo nutu Dei ꝑ fideƺ & orationẽ sanc- tissimi illi9 uiri factũ fuisse, ad laudẽ & gl'iaƺ nominis sui: quod est benedictũ in sæcula.

Gelatus in comitialem incidit morbum. XLVI.

h Ieronymus Bencius, cum e diui Laurẽtii æde, ubi declamãtis ad populuƺ concionẽ audierant, domũ sese recepisset: et reserato hostio ad cubiculum usq̧, in quo uxor ex partu lãguẽs iacebat, ascẽdisset, immotus ibidem & inconniuis oculis stetit. Quẽ cuƺ uxor diutius intuita rogasset tandẽ qd ageret: & ille nihilo seci9 expgisceret, accersitis famulis ĩ eodẽ quo illa iacebat, cubili coniugẽ locari iubet. Qui ubi tandẽ sẽ suƺ recepit, nihil eoꝝ, q̃ ipse interiƺ egerat, recordabat̃. Quare cõuocatis medicis, quib9 & ip̃e interfui, plurimo sermone quæsitum est, an ille toto eo tempore obdormierit, ut accidit multis: qui ea persæpe dormien

tes faciunt: quæ mūnia solū uident esse ui/ gilantium: an alio quopiam morbo labora uerit. Ac tandem conuenimus illum eo tempore non dormisse: sed rigidum potius uel attonitum aut gelatum fuisse. Quam quidem sententiam etiam subsequens ma/ lum manifestissime comprobauit: cuȝ pau lo post in comitialem inciderit morbum: quo nullis prorsus conferentibus auxiliis multos iam annos miserabiliter cadit.

Amissa atq; iterum recuperata me/ moria: XLVII:

e X præterito morbo conualescens An tonius quidaȝ Senensis/ quæcunq; me moria fixa tenuerat ita prorsus oblit9 est ut ne rerum quidem nomina reminisceretur: Dumq; Florētiæ esset/Senis se esse putabat: Sed ne amicos quidem ab inimicis discerne bat: Quos etiam immutatis nominibus uo citabat. Quare eo uelut prorsus amenti/ atq; deliro naturæ dimisso/ Cum uigesimo iam die hoc malo angeretur/ cœpit uenter fluere/ uariaq; & diuersa strigmenta/sangui nem/ bilem uiridem/ muccosasq; deiectio nes deponere. Quo factum ut mens simul & memoria redirent: licet nihil eoruȝ quæ ipse interim gesserat/ recordaretur.

Ex distensione neruorum mors sub sequuta. XLVIII.

m Ittere sanguinem ut expeditissimum perito est, sic ignaro periculosissimũ. Iuuenem uidimus cui cum ex brachio san/guis mitteretur & neruum scalpellum atti gisset, statim sequuta est neruorum disten/sio; quæ hominem ita crudeliter afflictauit, ut paucis etiam diebus laboranti illi uitam eripuerit.

Ex incisa arteria fere mortu⁹. XLVIIII.

o Rta, ut assolet, inter commensales li te, cum quidam e conuiuis arreptuꝫ calicem in Alfonsi Hispani familiaris nr̃i faciem proiecisset, & incisa arteria ac cute di lacerata sanguis copiosior erumperet, mul ta quidem sed frustra adhibita sunt medica menta: cum ea sit arteriæ ipsius conditio, ut incisa coire aut sanescere citra ustionem non possit. Quare cũ sanguis ipse eo semꝑ uehemẽtius proflueret, quo plura experirẽ tur auxilia: & homo iam uenis exhaustis prorsus deficeret, ad me tandem mittunt rogantes, ut si fieri possit, amicum a mor te præripiam. Venio igitur ad eum: uul/nus inspicio: uirtutem probo: nullum su

peresse præsidium iudico præter ustionem solam: Quare ea qua potui diligentia incisam arteriam candenti ferro inuro: & statiꝫ suppressus est sanguis: quo inhibito reliquum curæ facilem satis & expeditum habuit ad sanitatem regressum.

Mulier ex copiosa sanguinis missione emortua; L.

q Vidam nostri sæculi medicus philosophiæ magis q̃ medicæ artis peritus, cum uxorem Iacobi Pactii equitis Florentini curaret, quæ duabus tertianis uexabat̃, mittere sanguinem utillimum iudicauit: quod & ego, cui simul cum illo cura demã data erat, penitus non improbabam: cum bilis sanguini mixta uideretur. Sed & multa tamen pituita exuberabat. Igitur uenã incidendam quidem censui: Sed tentandi gratia, ut scilicet colorem sanguinis habitumq̃ discerneremus. Qui si crassus & niger esset, tanq̃ uitiosus largius effunderet̃: sin contra ruber & pellucens, tanq̃ integer seruaretur. Incisa igitur uena sanguis effluxit rubicundior. Quare dimisso iam caliculo, supprimendum censui: ille contra deducendum. Verum cum esset ipse ætate prouectior, eius magis sententiæ inhæ-

rentibus coniuge &propinquis / ad duas sane libras sanguinis miserunt æque lucidi ac rubri. Quare cura omni seniori illi relicta protinus discedo / palam affirmans atq; contestans iugulatam esse mulierem: quod & paulo post rei euentus facile comprobauit. Cum paucis admodum diebus mulier ipsa defectis iam uiribus / ac uoce penitus exhausta in sonnum inciderit grauiorē: ex quo tandem mors subsequuta est ob nimiam scilicet humorum cruditatem: quæ ex ingenti sanguinis profusione contingere solet. Quare debet semper medicus si diligens sit in omni sanguinis missione considerare utrum crassus & niger / an contra ruber & pellucidus sit. Quod si niget & crassus / ut uitiosum effundi: sin contra ruber & pellucidus / ut integrum supprimi iubere: Tantu; enim abest ut eiusmodi sanguinis rubri scilicet atq; pellucidi missio prosit / ut etiam plurimum semper obsit. Sed excidit homini documentum filii ceni: quo immissione sanguinis cum bilis accensionem / tum & pituitæ cruditatem plurimum cauendam censuit.

Epoto ueratro iugulatus. LI.

l Aboranti cuidam Zenobio nomine quartana, imperitus quidam medicus ueratrum, quod inter cætera medicamenta periculosissimum est, temere propinauit. Ex quo statim subsequuta est cum crebra ac uehemens alui ductio, tum spiritus tam grauis ac difficilis attractio, ut cum me filii ad hominem iam in mortis articulo positũ aduocassent, & nullis potuisset præsidiis tã to malo succurri, intra sex tantum horaruʒ spatium mors eum uiolenta e medio sub traxerit. Cauendum igitur est ne huiusce modi medicamenta, quæ ueneni naturam habent, & stomachum cæteraq; mẽbra plu rimum lædunt, absq; eo exhibeamus: qđ nocumentum auferre possit: cum & aluuʒ per se sæpius ducant: & hominem non so lum infirment, sed plerunq; etiam morti tradant.

Vomitu ex albo uerato mors subse quuta. LII.

u Omitus ut interdum sanis utilis, sic aduersa ualitudine laborantibus nõ nunq̃ necessarius. Verum multum interest quo modo & quare fiat. Hoc autem offi

cium diligentis medici eſſe debet. Nam cū quidaꝫ medicæ artis imperitus albo ueratro uomitum ciere ſolitus / omne genus mor/ bi tali præſidio ſe ſe curaturum polliceret̃/ Accidit forte ut in manus ei⁹ inciderit qdaꝫ/ qui duobus iam annis uētriculi uitio labo/ raret / nec ullis unq̄ medicamentis ſanari po tuerit / ut pote quod cum ſuapte natura dif ficile ſit / difficillimum etiam redditur in corpore infirmo atq; imbecillo / præſertim ubi licentiori quadam libertate utat̃ æger. Albo igitur & huic ueratro / ex more exibē te illo / plurimum bilis ac pituitæ / tum ni gram bilem / poſtremo ſanguinem eiecit: Quibus ita deductis / imbecillitas primo & quidem magna / tum ſudor frigidus to/ to capite ac thorace emanans / nouiſſime & mors ſubſequuta eſt. Non igitur ignora re diligens medicus debet huiuſcemodi me dicamentum non ſemper ægris prodeſſe: ſa nis uero ſemper obeſſe: Nam ubi robuſtuꝫ corpus nactus fueris / & uentriculus ſit po tens / morbuſq; longior ac difficilis / ut co mitialis & inſania aut pares his / tunc albuꝫ ueratrum rite ac citra medici culpam exhi/ bi poteſt.

CVm haud poſtremæ notæ Medicus nobilem quendam ciuem curaret: & febribus male hominem habentibus/uniuerſum corpus in ſudorem reſolueretur: uireſq; omnes ita deficerent/ut cognati plurimum de ſalute eius addubitarent/me aduocant: ægrum oſtendunt: curam enarrant. Inſpiciens itaq; hominem/oculos admodum graues ac pallorem faciei intueor: quin & intima eius præcordia calore uehementi affici aduerto. Quare ſudorem inæqualeʒ/qui finiri non poterat/ſtatim amotis ueſtibus/quibus ille de præcepto medici tegebatur/ut incongruum & inutilem ſupprimere nitimur: præſertim ꝙ eo uires ægri penitus conuelli uidebantur: tum corpus euentari ægrumq; ēt frigidioribꝰ potionibus uti iubeo: donec ſudor/quem medicus ille omni ſtudio ciebat/prorſus ſupprimeretur. Quod ubi factum eſt/immutari ſtatim uideas ægri faciem: uires redire/calorem reprimi/febrem remitti/ac nō multo poſt hominem ad priſtinam ſanitatem reuerti.

p Hilippus Stroza & nobilitate gene ris & opum affluentia inſignis len/ta quadam febricula laborabat: & ex medicis/qui ægrum uiderant/alii quotidianam ſed leuem/alii ob algorem contractam fe/brem putabant: nec defuit qui crederet a capite diſtillaſſe materiam: quæ putreſcentem febriculam gigneret. At nos cum eã ipſam diligentiori examine perpenderemꝰ/peſtilentem iudicauimus: quam ſenten/tiam deridentes medici/cum leuatam iam febrem exiſtimarent (latebat enim anguis in herba) familiari tantum medico curam dimittunt. At æger/qui iam conualuiſ/ſe uidebatur aduentante die ſeptimo/in neruorum ſubito reſolutionem & febrem incidit ardeſcentem: qua exhauſta uoce & corporis uiribus conuulſis paucis etiã diebus mors ſubſequuta eſt. Magna igitur eſſe debet medicorum circunſpectio in cognoſcendis curandiſq́ morbis: ne inſci/tia (ut ſæpe fit) atq́ indiligentia eorum ægri ipſi/qui ſe ſe illis penitus tradunt atq́ committunt/periclitentur.

Claudus ex loco eminentiori cadens liberę recipit gressum. LV.

n Icolaus architectus cum de eminenti turri præceps ruisset, tantum abfuit ut ex tam ingenti casu incommodum ali, quod reportarit, ut cum antea altero clau dicaret pede, recte deinceps ambulauerit. ¶ Quin & puerum uidimus: qui pestilen ti morbo correptus curatusq; idem malum effugerit. Nam ubi prius adeo utroq; pe, de claudicaret, ut nisi duobus fulcitus ba culis omnino incedere non posset, curatus libere idest sine aliquo adminiculo incede, bat:

Scorpione ictus glacie se opprimi querebatur. LVI.

f Amulum habui: qui scorpione ic, tus tanto subito ac tam frigido sudo re toto corpore perfusus est, ut algentis, sima niue atq; glacie se se opprimi quere, retur. Verum cum algenti illi solam thy riacam ex uino potentiori exhibuissē, illico curatus est.

c Vm uniuersam pene Italiam anno salutis nonagesimo sexto supra millesimum quadringentesimum: tam ingẽs ac ualida fames afflictaret/ut passim multi publicis in uiis atq3 plateis deficerent: multi etiã ex malis ac noxiis nutrimentis in uarias inciderent ægritudines: Vidimus ex his q̃ plurimos/qui ex diutina fame escam abundãtiorem nacti fuerant/dum pleniori utunt̃ uictu/paucis diebus uitam finisse: Adeo noxia atq3 pernitiosa est nimia satietas: quam multa præcessit inedia. Mulieres quoq3 uidimus: quæ pueris quos lactarent/infectis & se & illos ad mortem deducerent. Plurimi tamen ex his qui ad ualitudinariu3 deducebantur/medicorum cura & diligentia ad pristinam reuertebantur sanitatem.

Mulier fere mortua ex sanguinis missione. LVIII:

m Vlierem uidimus: quæ cum pleniori & obeso esset corpore/ & in ardescentem incidisset febrem/usa cuiusdam imperiti medici consilio/sanguinem ex uena copiosum emisit. Quo statim grauiter afflictata in multo deteriorem prolapsa est ua

litudinem. Nam ut in tenuioribus magis sanguis, ita & in plenioribus magis caro abũdat. Nos igitur cum ad mulierem uocati, eam summo in discrimine positam inueniremus, alias omnino obseruationes adhibẽdas censuimus: eas uidelicet: ad quas dirigi curantis consilium debet. Quare defectã dudum uirtutẽ omni genere auxilii resummo: donec corporis uiribus redeuntibus materiam, quam exuberare cognoueram, medicamento deponendam censeo: quod cum ex frigidioribus rebus ægrotanti exhibuissẽ, illico extincta est febris: & mulier de cuius iam funere cogitabatur, per Dei gratiam rite curata conualuit.

Ex quartana male curata sanitas, Tum & mors subsequuta. LIX.

u Illicus meus annuam quartanam patiebatur: & consilio nescio cuius empirici faselum ex omphacino & allia usque ad satietatem deuorans, ad uiginti insup uini meri calices ebibit: quo adeo inflatus ẽ, ut e foco, prope quem cœnauerat, amoueri penitus non posset. Quare strato humi pallio quo induebatur, ibidem pernoctauit. Matutino autem aduentante tempore, diffusus per omnia membra sudor est: Quo

finito, uomitu quicquid comederat, reiecit: & cum eo pituitosa excrementa q̃ plurima: Quo factum ut & quartana quoq;, qua integrum iam annum laborauerat, extrusa, ualitudinem sit consequutus: quã quidem rem ualidioris naturæ ui accœptam referendam arbitrati sumus: Nam amota iam cruditate: & humorum concoctione longiori spatio perfecta, Natura, quæ sua pigritia torpebat, ab ignauia & torpore propulsa contra morbum & causas uires excitat: Quibus tandem sudore ipso atq; uomitu & morbum & errorem disiecit. Quod profecto eadem febris comprobauit. Nam cum quattuor post annos hominem iterum inuasisset: & ille putaret eodem posse se auxilio febrem tollere, quo olim fecerat, statim hoc est inter morbi ipsius initia, dum scilicet cruda esset adhuc ipsa materia atq; incocta, pleniori ut tum uictu & potione abundantiori ex iisdem quibus supra rebus abusus, ante solis ortum eodem quo decubuerat loco mortuus inuentus est.

Molesta tussis sola sanguinis missione curata. LX.

m Olesta tussi afficiebatur puella quædã quintum & decimum agens annum:

Quæ tam & si per se grauis & formidabilis esset, eo tamen se se medico formidabiliorē reddebat, ꝙ una sæpius cum ea sanguinem expuerat puella. Quam ob rem cum me/dici ipsi, quibus cura demandata erat, & hanc paulatim tabe consumptuꝫ iri, & nul lis se posse auxiliis huic malo succurrere ui derent, eam tandem Deo & Naturæ dimit/tunt. Verum pater (ut est amor) nequid oīo intentatum relinqueret, me aduocat, puellā ostendit, & quæ hactenus facta sūt, plurimo sermone enarrat. At ego sputum primo colligi iubeo: quod ubi nulla pus subsequi, & sanguinem ipsum minime ēt purulentum inspicerem, cœpi mecum co/gitare quæ nam huius uitii causa esset: & an sanguis ipse ex ore uel ex gingiuis aut forte ex naribus efferretur: sed cum ex his locis absqꝫ ulla profluat tussi, aliunde eum ema nare arbitratus sum. Quæro igitur si is ex gutture aut ex arteriis ulceratis uel ex pul/mone potius, siue ex pectore, aut forte ex iocinore prorumperet, sed cuꝫ nulla essent certa inditia, puellam interrogo an menses illi profluant: (Solent enim fœminæ, q̄b9 sanguis per menstrua non respondet, sæpe eum aut cum tussi expuere aut uomitione propellere): Sed negante illa, sanguinem mittendum censeo ex uenis: quæ sub talo

ſunt : Idq; ſingulis menſibus faciendum : donec iſto atq; item aliis auxiliis / quæ ſan/ guinem promouere conſueuerunt / & men ſes ipſi rite profluere cœperunt / & puella / quæ iam macie & tabe confecta uideretur / ſex tantum menſium ſpatio uires & corpus reſummens ad priſtinam adiuuante Deo re uerſa eſt ſanitatem :

Difficultate ſpirandi mortuus. LXI.

m Vltos difficultate ſpirandi laboraſſe cognouimus : ſed inter cæteros quen dam : qui non niſi recta ceruice ſpiritu; tra hens / paulatim ex anguſtia deficiente uirtu te toto corpore pallidus ac liuens efficieba/ tur : nullus tamen in pectore / nullus in præ cordiis dolor erat : ſed nec ſibilus aliquis ob anguſtias / per quas ſpiritus euadit perci piebatur : ex quo iudicare poſſes ægritudi / nem in pectore concipi. Verum cum pau/ cos poſt dies inualeſcēte morbo ipſo & nul lis conferentibus præſidiis æger e uita mi / graſſet / incidere mortuum decernimus : ut huius mali abditas ac latentes cauſas depre henderemus. Quod ubi factum eſt / inue nimus non parum atræ bilis & ſanguinis ni grioris in eius corde coiſſe : unde etiam per uenas diffuſus non eſt mirū ſi corrumpē/

te eo spiritum ipsum, hominem ad festinaȝ mortem deduxerit: quod etiam autore Galeno alias contigisse cognouimus.

Ex horrore flammæ in febriȝ incido. LXII.

IN Appiani Basilica, cum adhuc esseȝ admodum iuuenis, una cum Peregrino Allio litteris Græcis operam dabam sub præceptore Francisco Castilionensi relligioso uiro. Vbi cum semel e cubili summo diluculo consurgens ædem ipsam ingrederer, uixq; limen transilissem, ecce uideo flãmas ab imo pauimento iterum atq; iterum sursum ferri: horresco, & pauens ac tremens cursim, ut poteram, cubile ipsum repeto. Me uero Peregrinus condiscipulus meus, q adhuc in lectulo quiescebat, cum anhelantem & ueluti lymphatum inspiceret, rogat quid nam mali mihi contigerit: uix ego trahebam spirituȝ: rẽ tamen ut potui explico: Admiratus & ipse timere cœpit. Sed cum interiȝ præceptor noster e cubili surrexisset, hominem conuenimus: rem exponimus: causam quærimus. Ille uero, ut erat uir doctus & in philosophia satis erudit9, uapores inquit, ex cadaueribus mortuorum eleuantur: qui calidissimum hunc acrem nacti (id enim accidit in ipso mense Iulii) facile in,

flammantur : quod & nos etiam sæpius ui/
dimus: ac propterea nihil uobis pertimescē
dum est. Hoc & si ego autoritate uiri suasꝰ
uerum iudico : ex præcedenti nihilominus
timore / ex quo spiritus ipsi cateruatim uer
sus cor regredientes inflammati sunt / in eaꝫ
quam Græci Ephimeram uocant / febrem in
cidi.

Puer horrore mortuus. LXIII.

p Verum nouimus : qui dum rure pa/
terno degeret / singulisq; diebus ad ui
cinum sacerdoteꝫ studendi causa / ut fit / sū
mo mane mitteretur a patre / accidit semel /
ut prope iam intranti illi sacerdotis ipsius
ædes : essetq; cœlum paululum adhuc sub
obscurum / præsto fuerint duo uiri nigris ue
stibus obuoluti : quibus adeo perterritus ē
puer / ut toto corpore contremiscens altaq;
uoce auxilium clamitans in admirabileꝫ sa
ne ægritudinem / ac demum in mortem in
ciderit. Nam stato tempore / idest octauo
quoq; die & eadem ferme hora in eundem
semper horrorem atq; clamoreꝫ proruebat.
donec tabe consumptus uitam / quæ nullis
præsidiis contineri potuit / miserabiliter fi/
niuit.

Tussi scissa est tunica intestinorum. LXIIII.

t Vssi ualida urgebatur puer sextum agens annum: Dumq; uehementius tussiret, scissa est tunica: quæ diducere ab inferioribus partibus intestina debet: & in scrotum, Græci oscheon uocant, intestina deuoluta herniam fecerunt: qua & in hunc usq; diem laborat. Tanta enim fuit scissura, ut nec coire hactenus ullis potuerit medicamentis: nec etiam in futurum nisi sola ustione coibit.

Ictus in cordis tunica conualuit. LXV.

e X nobili familia nati fratres duo, eadem etiam cohabitantes domo, atq; eodem uictu uiuentes, dum inter cœuant, dum orta (ut fit) inter eos lite, alter alterum gladio, quo inmensa uteretur, in ipsius cordis sede percussisset, plurimusq; ex uulnere sanguis efferretur, languescũt illico uenæ: pallet facies: sudor frigidus toto corpore manat: Arteriæ non eleuantur: omniaq; demum mortis signa apparent. Verum ne nihil omnino agerem, iubeo hominem his rebus foueri, quibus cordis uires refici possint: cumq; æger usq; ad mediam noctem eodem sese habitu haberet: & de eius potius

funere q̃ de uita cogitaretur / cœpit paulatĩ
spiritus reuerti. Quare sumpta spe curam
prosequor; donec aliis atq; item aliis præsi
diis usus / hominem tandem / Deo adiuuã
te ad pristinam sanitatem reduco. Ex quo
plane cognouimus non ictum cor / ut puta
bamus / sed eius tantum tunicam leuiter fu
isse perstrictam.

Vitium stomachi curatum. LXVI.

INter stomachi uitia uulgatissimnm ẽ
resolutio: quæ uel calidiori / aut frigi
diori / humidiori ue / uel etiam sicciori ha/
bitu plerunq; solet accidere. Nobilis qdã
uir Iohannes nomine ciuis Neapolitanus /
cum diu eiuscemodi uitio laborasset / & ex
medicis nostri sæculi plurimi hominem cu
randum suscepissent / nullum tamen inue/
nire auxilium idoneum potuit. Quare cũ
Florentiam demum ueniens me conuenis/
set / & quæ hactenus ex Medicorum consi
lio huic uitio adhibuisset / ordine enarras/
set / ex his quibus usus est præsidiis facile co
gnouimus existimasse medicos omnes eũ
malo habitu frigido laborare. Nos uero
& p̃cedenti curatione & aliis haud sane ob/
scuris inditiis longe aliter sentiẽtes / calidio
ri habitu ei⁹ affici uẽtriculũ arbitrati sum⁹.

Quare ad ea auxilia cõuersi / quæ aridũ iã ac tabe pene consumptũ corpus desiderarẽ uidebantur / primo die solas lactuculas ex aceto & oleo commanducare præcipimus : quas cum utiles stomacho atq; idoneas per / cepisset / iubeo dimittat balneũ / frictiones / exercitationes præsertim superiorũ partiũ / unctiones omnes & cibos calidiores : quib9 hactenus usus fuerat : & ad frigidos potius ac difficilioris concoctionis se se conuertat. Vnde & Veruecem magis q̃ auem aut uena / tionem uel piscem / nisi sit generis durioris in hac sua ægritudine conlaudo. Potui quoq; aptissimum illi uinum frigidũ & au sterum / ineptissimum calidum & crassum esse pronuntio. Quibus cum ille auscul / tasset / ac diligẽtissime ea exequutus fuisset / hoc tantum genere uictus & frigidiorib9 me dicamentis usus infra duos menses pristinã recuperauit sanitatem.

Melicera pro carbunculo iudicata. LXVII.

u Lcere subalbido furunculo simile / quod Græci eo q̃ faui speciem habeat meliceram uocant / uir qdã nomine Paul9 laborabat. Id aũt cum febrem & inflamma tionem ingentẽ excitasset / medicum quidẽ / sed qui p imperitiam ulceris ipsi9 naturam minime calleret / accersit. Eo aũt iudicãte ul

cus ipsũ pestilẽs esse (uenit.n. cũ dolore uehemẽti habensq; foramina, p quæ fertur humor glutinos⁹ uix maturescit) simul oms cũ consulẽte medico aufugiũt, uni tm̃ uiro ægri curã cõmendantes. Quo factũ, ut desperatis pene reb⁹ ad me mitteret, rogaretq; aliqd pereunti illi auxiliũ ferrem: Sciscitor itaq; nuntiũ ulceris naturã: & an increscat ægritudo uel deficiat uirt⁹, aut forte eo loco pestilẽtes sint febres? Refert ulcus nõ nigrũ, non lucẽs, non pallidũ esse: febrẽ lentã & pene leuatã: sana omnia in regione illa: Accedo igitur ad hominẽ: cũq; cõtra hilari uultu resedissem faciẽ, primo oculosq; sano similes intueor. Tũ arteriã tangens, pleniorẽ quoq; reperio. Quare sanitatem pollicitus ulcus detego: & omni sublato timore familiam reuocans curã aggredior: quæ licet difficilis admodum fuerit, ad integrã tamen sanitatem æger ille per Dei gratiam reuersus est.

Incis⁹ coles sanari nequiuit. LXVIII.

m Edium sibi colem lino & quidẽ arcte deligauerat puer insciis parentibus: eoq; tam diu uinctus fuit, donec plagæ altitudo ad iter urinæ ascenderet duobus locis: quibus & q urina ipsa inde mitteretur, & q utrinq; oræ obcalluerint, coire

ulcus atq; cõglutinari nullis unq̃ remediis potuit : ❡ Monachum etiam iisdem ferme temporibus uidimus atq; curauimus : q ob zelum castitatis sed indiscretũ tñ ac minime secundũ Dei rationabile obsequiũ colem sibi & quidẽ pubetenus prorsus absciderat : ex quo cũ sanguis copiosus efflueret, ac propterea medicamenta omnia uinceret & exuperaret, arduum sane ac laboriosum fuit eiusmodi ꝓfluuiũ sistere atq; inhibere. Oportuit. n. singulas uenas, quæ sanguinẽ fundebant apprehendere : atq; ita deligare, ut ora præclusa coirẽt. Quo facto reliquũ curæ genus haud admodum difficile fuit : donec uulnus rite curatũ penit⁹ sanesceret.

Qui ex nimia plenitudine mori uideretur, fosa sanguinis missione sanat̃. LXIX.

p Lurimum in morbis iudicandis tribuunt uenaꝝ pulsi : qui si imbecilli exiguiq; fuerint, mortem plerunq; denuntiant : sin cõtra magni & pleniores, salutis spem afferunt. Nos tñ Philippum quẽdaʒ uidimus, hominem sane ebriosuʒ & corpulentum : cuius pulsus, duʒ lãguens in lecto iaceret, ita paruus & exilis erat, ut cuʒ a medico percipi uix posset, facile crederes mortem instare : ni facies rubicundior : oculi,

dentes & uenæ pleniores iudicio prudentis medici obstitissent. Quare tanti mali causam diligentius perquirens, iudico id ob nimiam saturitatem sanguinisq; abundantiã fieri: nullumq; oportunius adhiberi posse auxilium, q̃ sanguinis ipsius celerrimã missionẽ. Sed obstabant cognati atq; amici, uerentes ne huiuscemodi præsidium hominẽ celerius occideret: Instanti tñ mihi ac certam, si id fieri permitterent, salutem pollicenti, tandem acquieuerunt. Quare accersito statim ministro sanguis mittitur. Nec mora pulsus simul & uires tam celeriter redeunt, ut festinantior affuerit ipsa sanitas q̃ mors, quæ pro foribus excubare uisa est, affutura crederetur.

Abscessus sola thyriaca apertus. LXX.

p Verulus thoracis abscessu laborabat: & cum condita & matura iam suppuratio esset, timeretq; ille ulcus mucrone discindi thyriacam superpono: qua non secus unius tantum noctis spatio abscessus ipse apertus est, ac si scalpello fuisset incisus: ex quo facile coniectari potest quanta sit huius compositi uis: quod & nos sæpe alias experti sumus.

Cancrenam mortem afferre si a digito pedis incœperit. LXXI.

q Vi ulcere nigro, quod cancrenã Græci appellant, afficiuntur, si id a digito pedis incœperit, & patiens fuerit senex, uel ex his, quoruȝ corpus mali habitus sit, celerius moriuntur. Nouimus nos Cambinum, Carolum & Thomam ciues Florentinos, nec non & alios q̃ plurimos huiusce modi affectos uitio paucis diebus uitam finisse. Incipit enim caro ipsa in ulcere paulatim nigrescere uel liuens fieri: Quin & arida interim atq; sicca: & cutis circum iacens nigris impletur pustulis: tum & quæ proxima est, amisso sensu liuet palletq;. Nec prius serpere id malum desinit, donec ossa etiam inficiat: quod si quicquid aridũ est & proximum quoq; locum, uel usq; ad sanum prorsus excideris, reuertitur tamen & serpit. Verum cum aliæ corporis partes hoc malo afficiuntur, plerunq; sanantur. In illiusmodi autem membris & calor ẽ debilis & nerui insunt plurimi: qui cum inficiuntur, facile ẽt circuniacẽtia loca inurũt. Vnde & proxima his statim liuent: donec totum membrum miserabiliter occupant atq; inficiunt.

Ex carcinomate exagitato mors sub sequuta. LXXII.

u Enit ad me Philippus quidaꝫ textor / cui in leua frontis parte tumor erat immobilis inæqualisqꝫ ac furunculo persi/milis: q etiam tangenti renitebatur. Et uenæ / quæ circa locum erant / pallidæ quodadmodo ac liuore quodaꝫ suffusæ ultra decoꝝ intumuerant. Cumqꝫ nostrum de hac re perquisisset iudicium / consulo ne id malum quo quo modo tollere præsumat: sed leuioribus tantum medicamentis illi blan/diatur. Discessit: & cum in manus impiti cuiusdam medici incidisset / tota iam intra mensem fronte & altero oculo eroso ad me reuertitur. Sciscitansqꝫ an aliqua salutis superesit spes / utinam / inquit / consulenti tibi fidem habuissem. Moneo igitur iterum hominem / ne ullis præterea utatur medicamentis præter q̄ blandis ac leuioribus.
Quod si asperis & erodentibus uteretur / fore ut breui reliquum etiam ipsius faciei eroderetur. Audiuit tandem homo: & cum his tantum / quæ nos illi secundum hanc intentionem parauimus / medicamentis semp̱ usus fuisset / ut ad decimum usqꝫ annuꝫ superuixit / ita certe si id malum ex consilio nostro nunq̄ agitasset / ad ultimum senectutis peruenisset.

r Amice uexabať Michelotius noster. Cumq; sacerdoti cuidam/ qui hanc artem profiteretur/ se se curandum tradidisset/ duplici statim ille fascia inguen deuinxit/ non repulso in superiores partes intestino. Dumq; membrum ipsum ita ut erat arctius obligatu; in octauum usq; diem detinuisset: essetq; interim ingens exorta inflammatio: quæ hominem ea parte/ qua fascia deligabatur/ miserabiliter cruciaret/ repente omnis amotus est dolor: & ipse delirare cœpit. Quare cum ad ægru; sero qdē/ sed tamen uocatus accederem: primo arteriam tango: Cumq; pulsum uix eleuari ꝑciperem/ & faciem inspectans/ eam nimio pallore suffusam atq; ipsos etia; oculos canos effectos aduerterem/ iubeo sacerdotem accersant: tum fascia illa soluta locum undiq; nigrescentem cerno: cumq; specillum ulceri imponerem/ omnia circuniacentia intestina iam putruisse cognosco. Ex quo paucis dein horis e uita discedens/ utile nobis documentum sua morte reliquit/ languentium scilicet corpora non sacerdotib9/ quibus tantum animarum cura demandata est/ sed doctioribus medicis tradi oportere.

Puella oculo perforato uisum recu peravit: LXXIIII.

q Vattuor annos natam puellam uidimus: cui dum ea nodum in panno soluere acuto gladio niteretur, resiliens mucro oculum dextrum percussit: quo perforata ipsius oculi tunica plurimus statim influxit humor: quare & si uisum prorsus amiserit, ipsum tamen haud multo post rite curata recœpit. Tanta enim inest uis tenellæ illi ætati, ut hunc ipsum oculi humorem (quod sæpe accidit) in integrum resicere possit.

Iocinoris uitio laborans sola sanguinis missione sanatur. LXXV.

i Ocinoris uitio afficiebatur Antonius Brunellescus: ex quo cum uehemens dolor a latere dextro in iugulu3 humerũq; transmitteretur, & bilem quoq3 euomentem ægrum singultus etiam pene strangularet, ad hominem uocatus accedo. Verum cum huiuscemodi uitii notæ eædem fere sint, quæ & lateris abscessum indicant, medicus cui primum ægri cura demandata fuerat, medicamentis & cataplasmatis eius pectori medebatur. Sed cum dolor & angu-

ſtiæ magis magiſq; hominem afflictarent, iubeo ſanguinem ex uena, quæ ad iecur dirigitur, ſtatiꝫ deduci: & quæ ille inſuper pectori adhibuerat medicamenta, iocinori ipſi impono: donec æger ad ſanitatem reuertitur: quod paucis diebus factum eſt. Oportet igitur medicum non ſolum morbuꝫ cognoſcere, ſed & locum etiam in quo ſit, diligentius perſcrutari.

Sciſſo inteſtino graciliori uita amittitur. LXXVI.

t Enuioris inteſtini morbo, quem Græci Ileon uocant, urgeri commune ẽ: ſed urgeri, ut ſic uitam tollat, inauditūꝫ. Corpulenta quædam mulier, cum modo ſupra, modo infra umbilicum intolerabili premeretur dolore: nec ullus hinc inde ſpiritus erumperet, adeo agitata eſt, ut ſciſſo tandem inteſtino uitam finierit: Quod nisi incisa mortua pluribus innotuiſſet, neſcio an citra mendacii ſuſpitioneꝫ a me ſcribi potuiſſet. ¶ Sed & ruſticum nouim⁹: qui cum poſt longiores tortiones, & uentris diuturnas inflammationes dieꝫ obiſſet, & mortui incideretur corpus, longior in inteſtino fixura inuenta eſt: ex qua etiam recentes uuas, quas paulo ante comederat, prorupiſſe conſpeximus.

Vermis ex pectore propulsus. LXXVII.

l Aborabat Antonius Siculus molesta quadam tussicula: & cum diu nihil conferentibus auxiliis hoc malum tolerasset, ad nos tandem uenit: rem exponit: consilium quærit. Nos uero & q morbus diutius inueterasset, & q multos expertus medicos, nihil omnino profecisset, putabamus hoc uitium ægre elidi posse. Verū nequid intentatum relinqueretur, marrubii succum ex melle ægrum deuorare iussimus singulis diebus: tum & interiectis temporibus scyllam lambere: donec uermis ex eius pectore una cum tussi propulsꝰ hominem sanitati restituit.

Calculus ui sua decisus. LXXVIII.

n Icolaus Rusticus calculo uexabatᷣ figura, ut postea conspeximꝰ, lõgiore: Hic cum ab ima parte acutior & asperior esset, uessicam ipsam incidit: tum & testiculoꝝ tunica pfracta post multos ac pene intolerabiles dolores, tandem in conspectū uenit: quo haud magna postmodū difficultate deducto, cũ multi hominē morituꝝ, & qdē recte iudicarēt (neq. n. uessica cũ incisa fuerit, psertī inferiori parte, cohæret) ille

tamen præter omnium opinionem conua-
luit: hoc solum ex tanto malo homini in
commodo relicto, quod inde semper quo ad-
uixit urinam reddidit.

Os fœminis erosum. LXXIX.

u Rgebatur Rogerii Corbinelli filia in
ilibus dextris dolore fere perpetuo.
Quare multis diuerso tempore uocatis me
dicis, cum unusquisque pro ingenio suo (di
uersi enim diuersa sentiebant) puellam cu
rassent, & præsidia nihil omnino profecis-
sent, e medio tandem sublata est. Quare
consilium fuit incidere corpus mortuæ: &
inuentum est os fœminis erosum, maxi-
mamque ossis partem in puluerem redactam.
Nec non & circa matricis os quattuor quasi
lutei tuberculi instar pilæ: quorum tres
aqua opplebantur: quartus paululum præ
cæteris eleuabatur undique dentatus & super
ficie inæqualis atque durior: ut pote qui ex
carne atraque bile genitus esset. Non igitur
admodum mirandum est, si in eiusmodi
morbis, quorum causæ incertæ abditæque
sunt, diuersi medici diuersa sentiant & lo-
quantur. Nam & Antonii Iacceti filium
nouimus: qui cum ingenti coxarum dolo
re uexatus in maximam primum debilitatē-

tum & in mortē nihil iuuantibus medicis nihilq; conferentibus præsidiis deuenisset / inciso corpore inuentus est pestifer humor in coxa : quo magna pars ossis erosa etiam in cinerem uersa uidebatur.

Calculo euulso sanata est mulier. LXXX.

C Alculum non in uiris tantum sed ēt in fœminis concrescere certum est. Monialis quædam xii. iam die urinam non reddebat : propterea ꝙ ipsius urinæ iter calculo obstrueretur : quo etiam materia multa confluxerat. Quare cum neq; ænea fustula neq; medicamentis aliis uinci hoc malum posset / insolitum alioquin sed tamen opportunum consilium capiens / uncum calculo iniicio : ne scilicet concussus iterum in uessicam reuolueretur. Tum ferramento priori parte retuso calculum ipsum percutio : donec sæpius ictus in frustra comminuit : & tunc omni qua potui diligētia nequid intus omnino læderetur / uncum ipsum pariter ac ferramentum reduco : ex quo simul urina atq; calculis remissis statim sanata est mulier.

Ex solo uento mors subsequuta. LXXXI.

L Odouicum Nicolinū generosi eqtis Othonis filium uidimus : qui cum so

lo uento uiscera & stomachum impetente adeo in monoculo afflictaretur, ut du3 pars parte premitur exitu hinc inde negato, non solum uiscera sed pectus sed scapulæ et in credibili extenderentur dolore: & spiritus magna, ac miserabilis fieret angustia. Tertio deniq3 die nihil conferentibus auxiliis e uita migrauit. Inciso autem eius cadauere & uiscera omnia uento plena conspeximus, & in sinistro cordis uentriculo obduratum callum inuenimus: qui nucis magnitudinē æquaret. Quare ut illū hoc est uentu3 mortis ipsius, ita hunc scilicet callum aduersæ hominis ualitudinis causam fuisse arbitrati sumus.

Brachium ab humero diductum. LXXXII.

c Ohærere interdum membra exulcerata uel ꝑtinus in utero, aut etiam ustione consueuerunt. Nos autem puellam uidimus & curauimus: cuius totum brachiū feruentissimæ aquæ effusione humero cohæserat. Cumq3 nemo ex prudentioribus medicis inueniretur, qui puellam curare auderet: (periculum enim erat, ne dum membra ipsa scalpello discernerentur, neruus incideretur, & sanguis immodicus proflue

ret) ego solus ut eraꝫ iuuenis hanc curam ag
gressus, paulatim cicatricem ipsam scalpel
lo discindo: sanguinem supprimens: do,
nec ad cubiti iuncturam, ubi neruus est, de
uenio: tum separatim utrunqꝫ molliori em
plastro circundo: & quoniam extendere
brachium non poterat, iubeo ut grauiori
pondere sumpto, manu id perferat: donec
paulatim extendatur. Quod cuꝫ ipsa diu,
turnioris temporis spatio obseruasset, ad
pristinum tandem statum reuersum est bra
chium ipsum, sola gratia & munere illius,
qui est benedictus in sæcula.

Cor pilis refertum. LXXXIII.

i Acobus latro e patibulo, quo suspen
sus fuerat, ueluti iam mortuus: sed
qui tamen adhuc uiueret, depositus atqꝫ cu
ratus conualuit. Verum, ut erat homo in
genio malo prauoqꝫ, ad eadem statim scele
ra reuolutus, quibus antea extremum pro
meruerat supplicium, iterum capitur atqꝫ
suspenditur. Quare hominis admirati ne
quitiam, mortui cadauer incidendum cura
uimus: & inuentum est cor eius ob exi,
miam caliditatem undiqꝫ pilis refertum.
Hoc idem inuentum est in corde Aristo,
menis Græci: qui solus perhibetur inte,

gras acies pugnando in fugam uertisse.
Est ergo non tantum scelesti ingenii signuꝫ: sed quandoqꝫ etiam raræ fortitudinis.

Ex stata febre uita sublata. LXXXIIII.

i Ohannes architectus singulis annis stato die, hoc est quo natus fuerat, febre implicabatur: quæ ex putrescenti bile genita suum circuitum seruans quartum & decimum nō transgrediebatur diem. Donec senio confectus & eadem ex more complicitus febre natali suo die ui morbi prostratus naturæ concessit.

Multitudo uermium eiecta. LXXXV.

l Aurentii lanii filium uidimus: qui septimum agens annum, triduo ex nimia lubricorum ui fere mortu⁹ iacuit, solo potu ex gramine, aceto & saccharo uiuēs. Quarto autem die cum medicamento ex aloe, myrrha & croco ei propinaretur, duo de quinquaginta supra centuꝫ uermibus aluo depositis statim conualuit.

Recremēta ex naturalib⁹ deiecta. LXXXVI

p Vellā quoqꝫ uidimus: quæ clauso ani meatu nata, octauo quoqꝫ die recremē

ta ex naturalibus deiiciebat. Cumq; hoc implicita malo usq; ad sextum decimum annum uitam duxisset, ui tandem morbi, quod Strophon Græci uocant: (id autem fit cum intestina circa umbilicum torquentur) miserabili cruciatu deiecta e medio sublata est.

Vermes eiecti. LXXXVII.

IN Auinionis balneis, quæ sunt in agro Senensi, mulierem uidimus: quæ continuis septem diebus aqua epota q̃ plurimos tandem ex iis, quos medici propterea q cucurbitæ semina imitantur, cucurbitinos uocant, uermes eiecit. Qui ita inter se se, dum scilicet alter alteri mordicus inhærerent, iungebantur, ut cum sua ipsi serie quattuor cubitorum longitudinem excederent, unum tamen corpus, unū dūtaxat uermem putares.

Frustulum carnis eiectum. LXXXVIII.

ILlud etiam memoria dignum uidetr. Mulier præfocata cum ab omnibus pro mortua haberetur, & de eius potius funere q̃ de uita cogitarent assistentes. Paulatiꝫ

quasi grauiori somno excitata in molestis/simam incidit tussim: qua cum diu agitata esset/durioris tandem carnis frustulum eie cit: & sanata est. ¶ Sed & Iulianus medi cæ artis professus/dum grauiter ægrotaret: & aduenienti medico dolorem/quo circa uentriculum miserabiliter cruciabatur/ex poneret/tangente illo (ut fit) ac manibus locum pertractante erupit in uomituꝫ: quo & ipse frustum carnis ad paruæ pilæ magni tudinem/in quo uermis non secus ac bru/cus in siliqua recludebatur/eiectans/ad pri stinam statim reuersus est ualitudinem.

Quæ in inciso mortuo notatu digna inuenta sunt. LXXXVIIII.

n On uidentur silentio esse prætereun/da/quæ nuper in inciso Iacobi cuiusi dam furis insignis cadauere adnotauimus: bifurcatam scilicet uenam: quæ a liene ad uentriculum atram defert bilem: tum & ab scessum in sinistro cordis uentre pituita re/dundantem: Postremo & posteriorem eius capitis partem/ubi memoriæ sedes est/adeo breuem/ut tantillam cerebri portiunculaꝫ contineret. Quam ob causam cum prioꝝ scelerum/& eorum/quæ pro his sæpe pas sus fuerat tormenta scilicet/exilia & carce/

res minime recordaretur, totiens ad uomitum tanq̃ canis impudens reuersus est, ut in laqueum tandem inciderit uitæq; ac furti finem fecerit.

Vrina ex alienis locis emanans. .XC.

Contrahitur etiam ex matris utero circa naturalia uitium: ut obstructio meatus: ex quo fluere urina solet. Vidim9 enim & nos puerum quendam, atq; puellam nobilem hoc uitio laborantes: quoruꝫ alter cuꝫ adeo meatus ipse clausus obstructusq; esset, ut meiere inde non posset, ex angusto admodum foramine: quod paulum infra glandem urinam ipsa ui sua effecerat, emingebat: sed non abq; ingenti eiulatu & genitalis membri tumore. Altera uero ex loco: qui est infra pectinem paululum supra uuluam urinam reddebat, nullis interim apparentibus signis atq; inditiis, unde ipsa naturaliter efferri debuerit. Hanc autem nos, cum parentum rogatu curare tentauerimus, & nullum huic malo idoneum inueniretur præsidium, ita ut erat incurata ad ultimum suæ uitæ terminum permansit.

Ex noxa illata neruis uox deperdita. XCI.

r Vsticus quidam cum decliuiori capitis prora percussus recidisset, & alterã capitis ipsius partem oppositam ad terram, ut par fuit, elideret, surrexit quidẽ sed mutus: Id autẽ siue ex repercussione neruorum, qui regrediũtur ex pectore: siue ex defluenti materia: quæ neruos illos oppleuerit, tam incertum q̃ certissimũ ex hoc communicatam noxam neruis ipsis, qui uocem effingunt. Nam & Galenus facile medicorum princeps, in libro, quem de interioribus scribit, affirmat fuisse hominem: qui dum glãdula illi abscinderetur in collo, & scalpellum neruos ipsos, quibus uox effingitur, incideret, illico factus est mutus.

Lumbricis uexatus puer quiescere non poterat. LXXXXII.

p Verum uidimus & curauimus: qui cum nullo modo quiescere posset: sed ita semper hinc inde temerario quodã impetu & inordinato motu ferretur, ut etiam stare uolens iterum titubaret & cade

ret / Quæsitum est a medicis quæ nam esset abdita causa huius mali : quod illi disten / tionem cum saltu putabant. Sed cum nul lam prorsus aliam inuenirent q̃ timorem / in quem paucis ante diebus puer ipse nescio quam ob rem incidisse dicebatur / idoneis secundum hanc rationem medicamẽtis pue rum curare cœperunt : quæ cum nihil om / nino proficerent / & in nostras tandem deue nisset manus / deprehensa statim morbi cau sa / quam solos lumbricos esse persensimus / usq; adeo ad hoc malum propulsandum fa cilem & expeditum aditum habuimus / ut hac sola intentione curatus puer ad pristi / nam breui regressus sit ualitudinem.

Mulier ex lapsu urinam continere non poterat. LXXXXIII.

u Enit ad me mulier quædam / quæ uri nam continere non poterat : Cumq; aliquod a nobis præsidium plurimis iã de / fatigatis medicis exposceret / interrogo an aliquam huius mali causam teneat? Negan te illa / iterum quæro ceciderit ne / ex quo forte ani sedes elisa fuerit : cumq; & ipsa fa teretur olim se de ficu prolapsam ultimã

ſpinæ uertebram elidiſſe/nullo tamen inde ſenſibili percepto nocumento: & nos non fugeret oriri ex ea ipſa uertebra neruū: qui conſtringendi ueſſicam uim habet/huius ſtatim ægritudinis cauſam deprehendimus. Attrito enim ex eius lapſu neruo ipſo/conſequens fuit ut relaxata ueſſica urinam continere non poſſet: quod & ſæpe alias ex eadem cauſa accidiſſe cognouimus. Hoc igitur nos malo idoneis eliſo præſidiis mulierem ipſam per Dei gratiam priſtinæ ſanitati reddidimus.

Calculus in tunica fellis. LXXXXIIII.

d Eceſſit his diebus mulier nobilis Diamantes nomine dolore proſtrata calculi: ſed cum nullum antea ex eo percepiſſet nocumentum/uiſum eſt medicis mortuæ cadauer incidere: & reperti ſunt lapides q̃ plurimi/non quidem ullus in ueſſica/ut putabatur: ſed præter unum/qui in tunica fellis coloris atri & magnitudine caſtaneæ aridæ continebatur/cæteri omnes in panniculo/quo/contegitur epar: unde etiam ueluti in folliculo dependuli ſacculum eſſe/cerant. Hanc autem nos mortis cauſam rati/ſapientis uiri conſilium eſſe duximus/nihil omnino de incertis & occultis morbis ſtatuere.

Ex præcedentibus torminibus erosi uilli: quibus uis retinendi fulcitur. XCV.

i Nteſtinorum tormina: quod Græci Dyſenterion uocant, exulcerare inte/ſtina intus conſueuerunt: indeq; deſcen/dunt cruenta & muccoſa excrementa: Cũq; id malum diutius inueteraſcit, aut homi/nem tollit: aut (quod forſitan deterius eſt) nuſq̃ ſaneſcit. Nam & nos Iulianum quen/dam nouimus: qui cum poſt quadraginta dies, quibus hoc morbo uexatus eſt, ſubla/tis iam doloribus ac deiiciendi cupiditate, eius aluus impendio liquidior permanſiſ/ſet: & ſæpius q̃ par fuerat ferretur, nullis unq̃ auxiliis curari potuit, q̄n ſemper quo/ad uixit, & impetum uentris cohibere neq/ret: & ubicunq; deiiciendi cupiditas homi/nem urgeret, ibidem excrementa depone/ret: eroſis ſcilicet ex præcedentibus tormi/nibus atq; conſumptis uillis: quibus uis ip/ſa retinendi fulcitur.

Ex iiſdem torminibus eroſa ui/ſcera. XCVI.

u Idimus & alium natione Arretinum: qui cũ is itẽ torminibus diuti9 uexat9

fuiſſet, ex iiſdem deniq; in erodentia ipſorum inteſtinorum ulcera, tum in tabem poſtremo in mortem incidens, eroſa intus uiſcera oſtendebat: e quibus dum ita affectus ſuperuixit, ut triennium non exceſſerit, continuo ſanies effundebatur.

Morbus comitialis. XCVII.

ET ſi notiſſimus inter cæteros morbos eſſe ſoleat, qui comitialis nominatur, ignotus tamen apud multos plerunq; eſt: ut quem nuper in puella uidimus Arretina. Quæ cum huiuſmodi inuaderetur morbo, minime (ut aſſolet) concidebat: minimeq; ex eius ore ferebatur ſpuma. Sed ſtans caput tantum hinc inde, ac ſiquid inſpicere uellet, tota cum ceruice mouebat, nihil interim loquens, nihil audiens, nihil ſentiens: Cumq; iterum ad ſe reuerteretur, interrogata quid egiſſet, penitus ignorabat. Cauſam autem perquirentibus nobis cur puella cum comitiali afficeretur, morbo non concideret, uiſum eſt ex hoc contingere, quod contractio & tenſio ad cerebrum non ferretur, cum ſolus uapor ſurſum aſcenderet. Ex quo nullo rigore cerebrum ipſum intentum ab inordinatis

motibus reliqua membra præseruare pote-
rat. Quod autem puella ipsa hoc morbo la
borasset, & medici omnes quicunq; eam ui
derant, affirmabãt, & rei euentus facile com
probauit: cum prorumpentibus mẽstruis
hoc malum euaserit; Nam ut quandoq; in
pueris Venus, ita in puellis menstruorum
initium huiusmodi morbũ tollere solet.

Elefantia. XCVIII.

LOngis morbis annumeratur is, quem
elefantiam Græci uocant: qui in Ita
lia pene nunq̃ uisus a medicis, uix digno-
scitur. Peregrinum quendam uidimus
in grabattulo iacentem: cuius summa cor
poris parte maculis quibusdam ad atrũ co
lorem uergentibus inficiebatur, & cutis in-
æqualiter aspera crassaq;, & ueluti squamis
fœda ac liuens diuersis etiam locis mollis ac
dura ostendebatur: quin & ossibus ipsis ut
uidebatur iam uitiatis & uniuerso corpore
macie ac tabe confecto, ita suræ ipsius os-
pedes & manus intumuerant, ut utriusq;
partis digiti sub tumore ipso conderentur.
Quare cum ad hæc mala etiam febricula
quædam adderetur, quæ hominem absum
meret, unius tantum mensis spatio e uita

migrauit ad Dominum. Parcat igitur Auicenna: qui elephantiam tumorem pedum dixit. Cum hæc non solum pedes, sed uniuersum corpus afficiat: & species lepræ sit: quæ apud nostros nondum uisa, apud Paulum probe descripta notatur.

Ex calidiori materia caput inpetente furit ac moritur puella. XCVIIII.

i Nsaniæ tria sunt genera, & acutum quodlibet: unum, cum in accessione febris aut in suo uigore desipit æger, & aliena loquitur: sed tamen leuata febre statim resipit. Alterum, quod Græci phrenesim uocant: cui semper dementia comes est. Nã licet inter morbi initia resipere interdũ uideatur æger: eius tamen mens quibusdam semper imaginibus agitatur. Tertium uero genus est lœtale magis ac pestiferum: cũ scilicet æger ipse non solum perpetuo desipit, sed & quæcunque agit: impetu quodam & uiolento motu operatur. In huius autem generis lœtalem insaniam cum nobilissimi cuiusdam uiri filia prolapsa male ageretur, & nos ad eam intempesta nocte uocati accederemus, adeo furentem puel

lam inuenimus : ut dum hinc inde se se
uiolento quodam impetu iactaret / quic/
quid interim obuium habebat / dentibus
arriperet / frangeret / laniaret. Ex quo pro
prios capillos / brachia & manus / & siquid
præterea aliud arripere poterat / ita mordi
cus nullo habito discrimine suum ne an
alienum esset / apprehendebat / ut nisi scis /
sum ac prorsus laceratum ex eius denti /
bus eripi non posset : adeo ut uinciri puel/
lam oportuerit / ne sibi aut alteri noceret.
Verum cum paucis post horis furor ille re
mitti cœpisset / in sõnum incidit grauio /
rem : quo / tam & si nostris præsidiis / stu /
dio & diligentiæ ægre cederet : uix tandem
excusso ab insania quoq; puellam ipsam
liberauimus. Sed ut est ingenium mulie
rum / præsertim nobilium / cum sanitate
adepta nihil eorum quæ pro tuenda firmã /
daq; ualitudine iniuncta fuerant / obser /
uasset / & sua uiueret libertate / post inte /
grum mensem / quo pristina usa est uali
tudine / in eundem incidit morbum : a
quo cum nullis unquam auxiliis potue /
rit / a medicis liberari / unius tantum diei
spatio e medio sublata est. Siquis autem
huius morbi causam quærat / nos / quan /
tum coniectare licuit / materiam credimus
fuisse calidiorem : Sed paucam tamen :

quæ cum caput peteret / suo & incen/
dio & mobilitate puellam furentem redde
ret. Et quoniam caput ipsum frigidiori ma
teria oppletum fuerat / hanc quoq; cum &
ipsa ut creditur / & par fuit exagitata fuis/
set / priori illa materia extincta ac resoluta
ipsum deniq; profundiorem somnu; puel
læ fecisse putamus.

Vermis e nare proiectus : .C.

S Olet interdu; acutus & pestifer dolor
in capite excitari : quem Græci cepha
lalgian uocant : sed talẽ / quo caligent ocu
li / alienetur mens / citetur uomitus / sup/
primatur uox / frigescat corpus / & ipsa de
niq; deficiat anima / rarum est uidere. Nam
& nos amicum habuimus Philippum nomi
ne : qui cum his omnibus ageretur malis /
& aduentante die septimo mors ipsa nullis
conferentibus auxiliis iam iam adesse uide/
retur / ui tandem robustioris naturæ uermẽ
e dextra nare palmo longiorem eiecit : quo
propulso omnis statim cum eo amotus est
langor.

C Vm imperitus quidam medicus cuidaꝫ muliercula ex gena dextra tuberculum foruncolo simile scalpello abscidisset nulla habita ratione neruorum ac uenularum: quibus illud, cum semioui magnitudinem expleret, alligabatur, illico subsequuta est inflammatio ac dolor: ex quo simul infœlix mulier in euꝫ incidit morbũ: quem Græci Cynicum spasmum uocant: quo dum misellæ illi temerario quodã motu peruertitur os & facies modo in dexteriorem, modo in sinisteriorem partem distenditur: ac totum deniq; corpus pallore quodam suffunditur, adeo afflictatur mulier, ut cum neq; sanguinis missione, neq; alui ductu, neq; unctionib9 ullis, neq; alio quouis genere auxilii hoc malum inhiberi posset, infra paucos admodum dies, e uita migrauerit, hoc nobis suo ipsius infortunio documentum relinquens: ut cum scilicet oportuerit non passim nos omnibus, q sibi chirurgici nomen usurpant, sed his tantuꝫ qui doctrina simul, usu & iudicio præualent, credamus.

P Ost graues diuturnosq́ labores, quib9 per ingentia frigora turbido & pluuio cœlo, perq́ flagrãtissimos æstus diu noctuq́ perequitans se se fatigarat Antonius Collẽsis in difficiliorem tandem incidit ægritudinem: qua statim ut corripiebatur, (quod sæpe homini contigebat) amissa illico memoria sensuq́, eodem, quo erat dum ab ea inuaderetur habitu perseuerabat, patentib9 etiã & in conniuis oculis: Si enim inter ambulandum hoc illi contigebat malum, ambulabat: si inter quiescendum, quiescebat: sin uero inter aliud quoduis agendum, tantisper ipsum agebat. Nihil interim audiẽs, nihil loquens, nihil cognoscens: donec cedente morbo ad se regrederetur: & tunc ẽt nihil eorum, quæ egisset, reminiscebatur. Ex medicis autem, qui hominem uiderint, aliis uirtutem, quæ discernit & unit con, iungitq́, læsam esse iudicantibus, eiusq́ noxam cæteris uentriculis iunctum iri uolentibus, adeo ut memoria ex hoc & cõmunis sensus intrinsecus paterentur, aliis aliter & quidem argutius & morbum & causam explicare conantibus, nos hominem gelatum dicebamus. Cum huius morbi notæ, quæ per se satis eruditioribus eas uestigare uolen

tibus, manifestæ sunt, eiusmodi detegerēt ægritudinem. Fit autem id malum ex nigriori bile postremum uentrem cerebri impetenti: quæ statim memoriam tollens, sua etiam siccitate cæteros uentres contrahit: quibus clausis tollitur pariter sensus & motus: & quoniam frigidior est, hominem gelat: quibus uero medicamentis ad hūc morbum profligandum usi simus, propterea q eius cura notissima est, intexere superfluū iudicauimus.

Tensio neruorum ceruicis. C III.

g Rauioribus morbis obnoxia ceruix est: Sed inter cæteros importunior acutiorq;, qui rigore quodam neruoꝝ erectam ægri ceruicem intendens, eum sæpe uel intra quartam diem interimit. Quo morbo cum Parmensis quidam Franciscus noīe grauiter urgeretur, & nos ad eum uocati, hominem robustioris naturæ, & qui turgētibus uenis faciem etiam atq; oculos rubicūdiores haberet, inspiceremus, sanguinē statim ex ea uena, quam cephalicam Græci uocant, mitti iubeo. Tum parciori uictu hoc est sola aqua ex melle hominem cibans hyrcino atq; caprino oleo detonsuꝫ madefacio caput: supq; imposito pileo aluū ēt his medicamētis duco: qbus a capite ipo ac cæteris

superioribus partibus deduci resoluiq; pos sit humor : qui huius mali causa fuerat. Ex quo ocyus affuit illi sanitas q̃ mors affu tura putabatur.

Ex abscessu gulæ hominez pene iu/ gulatum. CIIII.

a Liud quoq; morbi genus circa fauces oriri consueuit : & id interdum pesti/ ferum acutumq; : Quale in Alexandro Ser ralio nuper uidimus: cui neq; rubor neq; tu mor ullus intus in gula aut extra ostẽdeba/ tur: sed aridum corpus erat & squallidum. Cumq; nihil omnino alimenti demitteret/ sed quicquid absummeret statim reiectans uix spiritum traheret : & uox adeo faucib⁹ hæreret/ ut ne mutire quidem posset/ iugu lari prorsus hominem putares. Nos tamẽ & urgentis morbi & ægri uirium ratione ha bita/ utile & præsentaneum remedium du ximus sanguinem mittere : tum & cucurbi tulis natibus affixis deducere humorem co nati frictionib⁹ simul aliisq; præsidiis quæ/ cunq; extrinsecus hominem iuuare poterãt tantisper utendum censuimus: donec ægri fauces detumescerent. Verum ubi malum his omnibus auxiliis nonmodo cedere aut leuari/ sed in horas uehementius ac contu/

macius fieri aduertimus / omni abiecta spe ægrum tanq̃ proxima nocte moriturum / Deo & naturæ reliquimus. Hunc autem cum assistentes uelut iam iam spiritum exa/laturum signo Crucis ex more in auroram usq; singulis momẽtis consignarent ac mu/nirent / ecce statim a summis ægri faucibus tam ingens ex adaperto intus abscessu puru lentæ materiæ uis effertur / ut homine pene iugulato / catinulum / in quo recepta est / ad summum repleret labrum. Qua expul sa statim resumptus est spiritus: & æger / q̃ iam pro mortuo lugebatur / ueluti ab infe/ris remeans / paulatim conualescere cœpit / donec integram consequutus est sanitatẽ.

Vitio lienis curatus. CV.

Lienis uitio afficiũtur q̃ plurimi: horũ sinistra pars tumens ac durior premẽ/ti renititur. Quod si diu perseuerat (nam interdum perpetuum id malum est) tume scunt crura: & si ulcera præterea innascun/tur / uix sanescunt. Multos nos tali uitio affectos curauimus: inter quos unum: quẽ cum septennio hoc morbo uexatus frustra multa consilia / ac pene infinita præsidia ex

pertus fuisset / solo tandem cappari / qui ta li ægritudini aptissimus cibus est / solaq; ui aquæ / in qua faber ferrarius sæpe cādens fer rum extinguit/annua potione liberauim9 : Tanta scilicet in eiusmodi aqua contra hoc uitium inest uis atq; uirtus. Vnde & com pertum est animalia / quæ apud hos fabros educantur per q̃ exiguos habere lienes :

Morbo Cœliaco curatus. C VI.

i N ipsius uentriculi porta morbus in/ nascitur : qui a Græcis cœliacus appel latur. Durescere sub hoc uenter solet / & torminibus premi : aluusq; ipsa adeo nihil reddere / ut ne spiritus quidē infra / sed nec supra erumpere possit. Paulus pater meus haud mediocris ingenii & doctrinæ uir/hoc morbo male uexatus/ cum diu multa ac ua ria auxilia sed frustra expertus fuisset / cly / stere ex solo lacte condito/ in uentrem iniec to / ac multis subinde strigmentis deposi / tis ad pristinam reuersus est sanitatem.

Ex tenuioris intestini morbo sa/natus. C VII.

iN tenuiori intestino acutus interduꝫ & pestifer oritur morbus: ex quo etiā supra umbilicum intolerabiles excitantur dolores: nec spiritus ullus transmittitur: & non solum cibus ipse / sed stercus ipsum pleruncꝫ per os redditur. Vomitus autem uarius aut niger existens grauioris etiaꝫ odoris est. Tali igitur morbo adeo Lauren/tius amantissimus frater affectus est / ut cuꝫ necꝫ missio sanguinis / necꝫ alui ductio/necꝫ aliud quoduis idoneum auxilium hoc ma/lum frangere posset / materia tandem ad ner uos prolapsa in morbuꝫ incidit comitialē. Quo breui & in mortis discrimen adduct9 cum triduo hoc habitu iacuisset / nihil om/nino degustans / a medicis derelictus est: Verum die quarta / ubi paululuꝫ reuiuiscēs uinū lābere occepit/resummitur spirit9: & morbus paulatim ui naturæ propulsus/præsidiis cedit: Donec tandem per Dei gratiaꝫ penitus sublatus hominem sanuꝫ reliquit: quod nō prius tamen effecit / q̄ exactis quat tuor mensibus a die / quo primum ille hu/iuscemodi affectus est morbo.

Morbo uuluæ inedia liberata eſt mulier. CVIII.

u Exari uuluæ morbis ut mulieribus commune, ita ſane inauditum ſic uexari ut patiens nullum cibi genus deuorare queat. In Cœnobio montis cœlii monialem uidimus: quæ cum huiuſmodi uuluæ morbo grauiter afflictaretur, ita prorſus quancunq; illi ſubminiſtraſſent eſcam faſtidiebat, ut quodam uelut impetu æſtuantis ſtomachi eam ſtatim ut accœperat, uomitione propelleret: quod nos ab irreſolubili & craſſiori uento, qui a uulua ipſa uerſus ſtomachum ferretur fieri putantes, multa pro re ac tempore adhibuimus auxilia: quæ cum nihil omnino proficerent, & ad decimum ipſa iam diē ſola panis bucella (qđ mirum eſt) uitam traduxiſſet, ui tandem inediæ deuicto ac penitus profligato morbo ad priſtinam reuerſa eſt mulier ſanitatem.

Aqua inter cutem eliſo utero propellitur. CVIIII.

a Ccidit interdum caſu & fortuna ſanari non nullos: quos medicina cu

rare non potest. Mulierem scimus: quæ dũ aqua intercutem adeo laboraret / ut nulla de salute eius superesset spes/ nescio quo spiritu impulsa de eminenti quodam loco ad terram deuoluitur: & utero ad lapidem eliso disiectoq; ita prorsus omnis effus⁹ est humor: ut quæ puerum octimensem gestare uidebatur / enixa; crederes. Sed nec multo post aut tempore aut labore idoneis ad hanc rem adhibitis præsidiis penitus sanata est mulier.

Alapa mortuus. CX.

e Xorta inter duos iuuenes lite / cum alter alterum extento brachio alapa percussisset / in morbum statim / quem apoplexiam Græci uocant / resolutus uapulans / paucis etiam horis iugulatus interiit. Quarẽ conuocatis medicis (in uinculis enim detinebatur reus) quæsitum est de causa mortis ipsius: Verum aliis in ictum ipsum / quo materiam commotam fuisse putarẽt: Aliis in humidiorem locum/quo diutius obdormierat: non nullis etiam in lautiorem uictum & potum pleniorem / quo dum uixit est usus huiusmodi mali causam referentibus / indiscussum apud præsidem remansit

iudicium. ¶ Nouimus item fullonem quendam nomine Petrum: qui unico pugno stomacho cuiusdam iuuenis uiolenti⁹ impetito, hominem interemit.

Gemini Pueri. CXI.

g Eminos nasci nullus dubitat: sed ita nasci, ut indistincti sint, monstruosum. Mulier quædam Alexandra nomine ex Mediolanensi agro Florentiam ueniens geminos mares questui spectandos dabat: quorum alter integer toto corpore distinctisq; membris erat: Alter uero ita scapulis, alterius iungebatur uentriculo, ut illo totum caput iniecisse uideretur: cætero uero corpore ab eo seiunctus, non secus illo de mammilla matris lac exugente mouebatur, ac si ipse pariter sugeret. ¶ Sed & sub idem fere tempus uidimus & alios geminos: qui ab humero ad plantam pedis coierant capite excepto: alter sinistro, dextro alter, ubi iungebantur carebat brachio. Coxa, crus & pes unus ac communis erat. Altera tamen corporis parte integra seiunctaq; distinguebantur.

FINIS.

¶ Impreſſum Florentiæ Anno ab incarna-
tione Dominica. M. CCCCCVII.
octauo Kľas Octobris, opera
& impenſa Philippi Giun
tæ Florentini.

196 **BENIVIENI** (Antonius) De Abditis nonnullis ac mirandis morborum et sanationum causis. Florence, Philippus Giunta, 1507. £110

8vo. Old limp vellum. 46 ff. 'First edition of one of the rarest and most important books in the history of medicine. It is the earliest book on pathology. ' Before

MEDICINE AND SCIENCE—*continued.*

Vesalius, before Eustachius, he opened the bodies of the dead as deliberately and clearsightedly as any pathologist in the spacious times of Baillie, Bright and Addison.'—Allbut (quoted by Garrison).

Malgaigne describes his book as ' the only work on pathology which owes nothing to anyone.' Ralph Major, ' Classic Descriptions of Diseases, 1939, *p.* 698, *gives a good account of the author and extracts from his work, which apparently is only a part of a larger work, planned but cut short by the author's death. It is difficult to exaggerate its rarity in commerce. There was no copy in the Cushing or Osler library and we in* 40 *years' experience of medical books have only had two copies. A very fine copy.*